

Iškilmės maršu.

Politikos apžvalga.

Iš nusiginklavimo konferencijos darbu.

Paskutinėmis dienomis nusiginklavimo konferencijos darbai pradėjo sklandžiai eiti. Jau yra priimta visa eilė svarbių nutarimų dėl nusiginklavimo. Čia buvo atsižvelgta ne į vienos, bet į keletos valstybių reikalavimus ir projektus ir kaip tik ne į didžiųjų valstybių reikalavimus, bet ir į mažesniųjų, būtent, į Čekoslovakijos, Ispanijos, Norvegijos ir Švedijos.

Tai yra svarbu tuo atžvilgiu, kad šios valstybės suinteresuotos taika Europoje ir neturi imperialistinių ar kitokių motyvų. Buvo šioje konferencijoje aptarta dėl ginklų rūšių ir pasiūlyta kai kurias ginklų kategorijas visiškai panaikinti.

Kai kurių valstybių atstovai pasiūlė panaikinti karo laivus, sutarptautinti sunkiąją artileriją ir tankus ir uždrausti mėtyti bombas iš lėktuvų.

Toks nusiginklavimo principas vadinamas kokybinis, nes čia atsižvelgta į ginklų rūšį, o ne į jo kiekį. Prancūzija pasiūlė, kad ir civilinė aviacija būtų Tautų Sąjungos priežiūroje. Pagal šį pasiūlymą Tautų Sąjunga turi kontroliuoti kiekvienos valstybės civilinę aviaciją ir jai turi būti suteikta lėktuvų konfiskavimo teisė.

Rusų delegatas pasisakė prieš šias rezoliucijas, nes čia nusiginklavimo kontrolė yra suteikiama Tautų Sąjungai. Kadangi Sovietų Rusija lig šiol dar nėra Tautų Sąjungos narys, tai ji negali sutikti su tuo, kad kontrolė būtų suteikta Tautų Sąjungai. Amerikos Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministras pasiūlė padalinti sausumos kariuomenę į tris grupes: pirmą grupę bus naudojama policijos ir sienų apsaugojimo tikslams, kaip yra Vokietijoje, antra grupė bus naudojama kolonijos apsaugojimo tikslams, kaip yra Prancūzijoje ir trečia — prieš puolimui atremti.

Pagal šį projektą reikėtų sumažinti Prancūzijos ir Italijos kariuomenės ir padidinti Amerikos ir Anglijos kariuomenes. (šios valstybės visas savo karo jėgas koncentruoja jūrose, tuo tarpu jų sausumos kariuomenės yra nedidelės). Čia taip pat nepaliestas laivyno reikalas.

Pagal amerikiečių projektą jis reikia svarstyti atskirai. (Tas reikalas kaip tik svarbus Amerikai ir Anglijai).

Dėl lėktuvų amerikiečiai siūlo visus lėktuvus sutarptautinti, išskyrus jų pačių lėktuvus. Matyti, jie tik svetimus ginklus nori kontroliuoti, o savo kontrolei pavesti nesutinka.

Tenka abejoti, ar šis pasiūlymas bus priimtas. Mat, jis daugiau tinka Amerikai, o nusiginklavimo konferencijai labiau įdomūs yra Europos reikalai bei jų sutvarkymas, nes kitaip Europai nuolat grestų karo pavojus.

Vokietijai vargu ar pasiseks atsipalaiduoti nuo reparacijų mokesčių. Kaip žinoma, Vokietija dabartinės krizės metu savo reparacijos mokesčių mokėti negali. Todėl ir buvo jai atidėtas mokėjimas. Be to, ir po atidėjimo ji mokėti negalinti ir prašo šį atidėjimą prailginti.

Kai kurios vokiečių politinės srovės reikalavo, kad Vokietija būtų visiškai atleista nuo tų mokesčių. Dabar paaiškėjo, kad visiškai atleisti Vokietiją nuo reparacijos mokesčių yra negalima. Tai yra negalima todėl, kad Amerika šio reikalo išspręsti negali, kol nebus išrinktas ten naujas prezidentas. Be to, amerikiečiai gerai žino, kad jiems atsisakius nuo reparacijos mokesčių, reikės atsisakyti ir nuo Santarvės valstybių skolų Amerikai.

Taip pat ir prancūzai nesutinka šiuo atžvilgiu daryti vokiečiams kokių nors nuolaidų, pareikšdami, kad Vokietija per savo markių kritimą atsipalaidavo nuo vidaus skolų ir dabar turi gerai išplėstą pramonę ir gali mokėti.

Neramumai Pietų Amerikoje. Pietų Amerika beveik niekuomet nenurimsta ir jos gyventojai nenustoja kovoti tarp savęs ar tai valstybių vidury, ar viena valstybė su kita. Jų karštas ispanų kraujas neleidžia jiems kokią nors ginčą baigti taikos keliu. Štai vėl kivirčas tarp dviejų Pietų Amerikos valstybių Čilės ir Argentinos. Mat, Argentina veda mūšų karą su Čile. Kadangi Argentina nuo šio karo atsisakyti nenorėjo, tai Čilės vyriausybė staiga sustabdė geležinkelio susisiekimą tarp Čilės ir Argentinos. Tai yra griežtas reagavimas, bet iš to nukentės ne tik Argentina, bet ir pati Čilė.

Latvijos kariuomenės žurnalų pertvarkymas.

Iš 3 eis 1 — „Militarais Apskats“.

Ligi šiol Latvijos kariuomenė turėjo tris karo mokslų žurnalus: „Militaru rakstu krajuma“, kuris atstovavo bendruosius karo mokslus ir karo istoriją; „Artilerijas Apskata“, skirtą artilerijos reikalams, ir „Technikas Apskata“, gvildeusią karą technikos mokslus. Aprėžto metinio numerių skaičius jie beveik neturėjo.

Dabar tie trys žurnalai sujungiami į vieną mėnesinį, kuris vadinsis „Militarais Apskats“ (— Kariška apžvalga). Naujojo žurnalo leidimo dėsniai patvirtinti šio mėnesio 10 d. karo ministerio įsakymu. Numatyti tokie uždaviniai: 1) stiprinti valstybinę ir tautinę dvasią kariuomenėje, 2) gilinti karininkų ir puskarininkų karišką išsilavinimą, 3) supažindinti su užsienių ir latvių kariuomenės naujaisiais karo mokslo ir technikos laimėjimais, 4) padėti keistis mintimis bendrais, karo ir kitais specialiais klausimais ir 5) platinti latvių dvasios kultūrą kariuomenėje.

Yra numatyti tokie žurnalo skyriai: 1) bendras ir pėstininkų, 2) artilerijos ir 3) technikos (aviacija, ryšiai ir t. t.). Be to, kaip paprastai, eis kronika, bibliografija, kritika ir k.

Žurnalą leis kariuomenės štabas, jam vadovaus to štabo mokymo skyriaus viršininkas (pulk. Jeskė). Žurnalą bendrai tvarkys vyresnysis redaktorius, o atskiras specialias sritis — skyrių redaktoriai, kuriuos kviečia mokymo skyriaus viršininkas, bet tvirtina kariuomenės štabo viršininkas. Artilerijos skyriui redaktorių parenka artilerijos inspektorius, o technikos skyriui — technikos divizijos vadas. Vienas skyrių redaktorių eis vyresniojo redaktoriaus pareigas.

Jau buvo skelbta, kad vyresniuoju redaktorium yra paskirtas pulk. lt. Mednis (mokymo skyriaus dalies vedėjas, buvęs „Latvijas Kareivio“ redaktorius), artilerijos skyriaus redaktorium — pulk. Šenfeldas (artilijos pulko vadas, buvęs „Artilerijas Apskato“ redaktorius) ir technikos skyriaus redaktorium — kpt. Alksnis.

Naujo jungtinio žurnalo pirmas numeris turės išeiti šio mėnesio gale. Dabar per kariuomenės dalių ir įstaigų viršininkus yra renkami skaitytojai — karininkai ir puskarininkiai. Atsargos kariai taip pat akinami išsirašyti žurnalą.

Įdomu pažymėti, kad to žurnalo kaina nustatyta labai maža: vienas Nr. — 1 litas, visi metai (12 nr.) — 12 litų (be siuntimo), o žurnalas turėsias 10—12 spaudos lankų (dvigubai daugiau už „Mūsų Žinyną“, tik gal bus mažesnis).

Krūtinės šarvai. Viduramžių kariai nešiodavo tam tikrus šarvus, kurie kautynėse apsaugodavo nuo priešų kulku ir smūgių. Bet šaunamieji ginklai tobulėjo, ir kulkos ėmė pramušti tuos šarvus. Tada juos metė. Dabar vėl jie grįžta. Štai užsienio laikraščiai praneša, kad Tokio universiteto profesorius Kataro Honda išrado naują metalo sudėtį, kurioje daugiausia yra chromo nikelio. Iš šio metalo daromi krūtinės šarvai. Bandymai davė visiškai gerų vaisių. Šarvas 1 mm storio apsaugo nuo revolverio kulkos, o 3 mm. — ir nuo šautuvo kulkos.

Tas metalas labai lengvas ir pigus. Vieni šarvai kainuoja tik 10 jenių (apie 50 litų). Šiuos šarvus japonų kariai jau vartoja Šanchajaus kovose.

Lenkija prieštarauja Padunojaus sąjungos sudarymui. Padunojaus sąjungos sudarymas nepatinka Lenkijai. Ypač Pilsudskis stengiasi užmegsti santykius su Rumunija, kad atsvertų Padunojaus sąjungą.

Tiesa, Rumunija su Lenkija dabar sandarą gyvena, bet vargu ar tokios dvi susilpnintos tiek politiniu, tiek ekonominiu atžvilgiu valstybės ir supuvusos iš savo pagrindų galėtų nušverti Padunojaus sąjungą ir kliudyti jos sudarymui.

Turkija mano istoti Tautų Sąjungon. Spaudos žiniomis, Turkijos vyriausybė sutinka istoti nariu į Tautų Sąjungą, jei prižadės jai nuolatine ar pusiau nuolatine vieta Tautų Sąjungos Taryboje. Tačiau tenka abejoti, ar Turkija tai padarys be Sovietų Rusijos sutikimo, nes tos dvi valstybės tarp savęs surištos tam tikra sutartimi.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. balandžio 28 d.

Nr. 18 (674)

Motinos diena

Šiais metais, kaip ir visuomet, motinos diena bus gegužės mėnesio pirmą sekmadienį, t. y. 1 d.

Organizacijos, mokyklos ir bendrai visuomenė ruošiasi tinkamai tą dieną paminėti.

Mums, kariams, ypatingai turi rūpėti toji diena, nes mes esame ne tiktai geri, ištikimi bendros mūsų Motinos — Tėvynės sūnūs, bet taip pat turime pasilikti ir gerais kiekvienas savo motinų sūnumis.

Motinos dienos proga visi turime gerai apsvaryti tą reikalą.

Kas gi, iš tikrųjų, yra motina?

Motina suteikė mums gyvybę. Tai yra lengva tik ištarti žodžiais. Tas žygis reikalauja iš motinos didelio pasiaukojimo savo šventai pareigai — motinystei, nes tuo atveju motinai dažnai tenka būti pasirengusiai ir savo gyvybę statyti į pavojų. Ne viena motina toje sunkioje motinystės valandoje nutraukė savo gyvybės siūlą. Tai sunkiausiai, surištai su gyvybės pavojumi, motinystės pareigai motina atsiduoda ne iš kokios nors prievartos, bet iš didžios meilės savo kūdikiui ir troškimo turėti kūdikį, tapti motina. Toji meilė, kaip žinome, gyvenime vadina: motinos meilė.

Broli kary! Motina su drebančia širdimi sekdamo pirmuosius netvirtus tavo kūdikystės žingsnius, kaip tu bandydavai vaikščioti savo nestipriomis kūdikio kojytėmis.

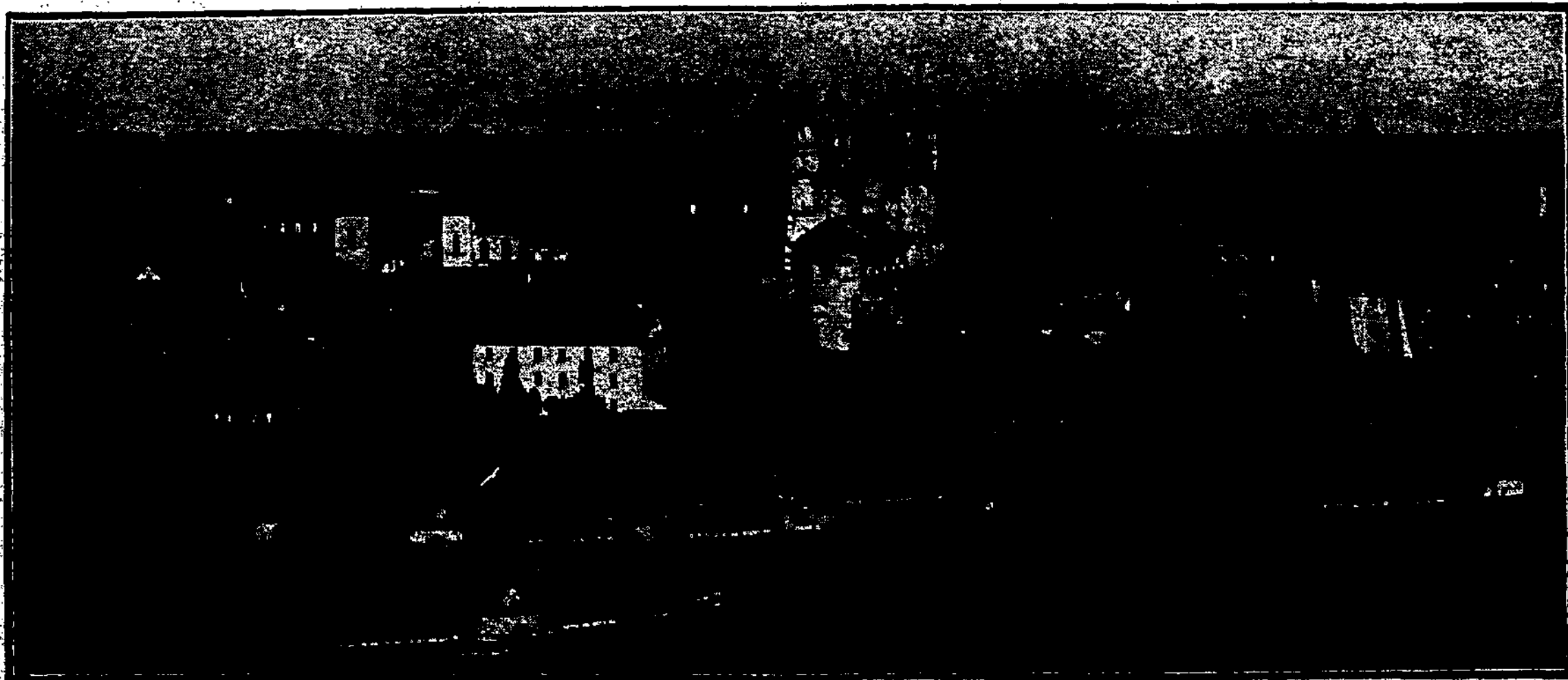
Kiek ji graudžiu, tylių ašarų išliedavo, matydamą tave sergantį ar kieno nuskriaudžiamą. Tau sergant, ji per nakteles neatsitraukdavo nuo tavo lovytės, slaugydama ir labai susirūpinusi. O kad ir paauagai, subrendai, išėjai į kariuomenę, tavęs taip nemylėjo ir nemylės nei tavo sesutė, nei mylima mergelė, kaip tavo senoji močiutė. Ji buvo ir yra tavo, kary, ištikimiausias angelas sargas!

Motina išmokė tave gimtosios kalbos. Ji įkvėpė tau tėvynės bei tautos meilės jausmą ir ilgainiui plėtė bei stiprino jį tol, kol tu, kary, atvykai į kariuomenę.

Kariuomenėje tau būnant motina rūpinasi, kad tu būtum laimingas, kad grįztum iš jos sąmoningu, pavyzdingu, kaip kariu, taip ir piliečiu.

Daug kentėjo motina lietuvė kartu ir su mūsų tėvyne. Kai mūsų tėvynė vilko sunkųjį verguovės jungą, lietuviai buvo persekiojami už lietuviystę ir už lietuvišką knygą, kartu buvo morališkai persekiojama ir motina lietuvė. Juk žiaurūs rusų caro žmogžudiški žandarai išplėšdavo motinai lietuvei mylimą sūnų, dūkrą, išvarydavo toliman Sibiran, kur ten jie varginami ir kankinami palaidodavo savo nuvargintus kūnus dėl tėvynės gerovės ir šviesios ateities.

Bet lietuviškos motinos, nepaisydamos tų rusų valdžios persekiojimų ir grasinimų, slaptai mokydavo savo vaikelius lietuviškai skaityti.

KAUNAS (senasis miestas).

Ugdydamos savo vaikučių sielose tėvynės meilės jausmą, motinos lietuvės gerai suprato ir žinojo, kad jos kartu auklėja ir Lietuvos patriotus, kurie karštai mylės savo tėvynę ir sieks tautos gerovės. Taigi gerų savo motinų patriočių tinkamo auklėjimo dėka mūsų tauta susilaukė garbingų vardų, kaip V. Kudirkos, J. Basanavičiaus, Antano Smetonos ir daugelio kitų. Tik lietuvės motinos dėka 1918 — 1920 m. netrūko savanorių, kurie sudarė dabartinės mūsų kariuomenės branduolį ir pirmieji ryžosi pakelti ginklą prieš visus mūsų tėvynės engėjus. Į nepriklausomybės karą motinos lietuvės išlydėdavo savo sūnus, nors ir su motiniškomis ašaromis, tačiau ir su džiaugsmu, kad jų sūneliai aktingai prisidės prie laisvės iškovojo lietuvių tautai.

Po to jos dideliu nekantrumu laukdavo žinių apie jų sūnelių pradėtojo išsivadavimo karo eigą ir laisvėlių iš karo lauko. Jos labiausiai didžiudavosi ir džiaugdavosi jų sūnų karžygių laimėjimais karo lauke.

Arti trijų tūkstančių motinų nesulaukė savo brangių karžygių pargrižtant iš karo. Jos negavo pasigėrėti ir apkabinti savo sūnelių karžygių.

Niekas nežino, kiek jos ašarų išliejo dėl tokios didžios aukos! Tai yra kitiems nesuprantamos skausmo ašaros. Tačiau tos nelaimingosios motinos nieko nekaltina: jos aukštai įvertina tą savo auką ir gerai supranta, kad tos aukos buvo būtinos šventa-

jam tautos reikalui — verguvei panaikinti ir tautos laisvei iškovoti. Tos nelaimingos motinos, motinos dieną turėtų būti ypatingai pagerbtas. Mano nuomone, tam tikros kariškos įstaigos bei šaulių ar savanorių kūrėjų sąjungos turėtų sudaryti komisijas žuvusių karių motinoms pagerbti.

Civilinės tam tikros organizacijos bei asmenys taip pat turėtų daugiau susirūpinti lietuvės motinos, ypatingai neturtingos, materialiais reikalais, būtent, motinos dieną suruošti rinkliavų neturtingoms ir skurde gyvenančioms Lietuvos (žuvusių karių, partizanų bei šaulių) motinoms šelpti.

Neužtenka tuo reikalu paskaitų per radio, įvairių referatų ir spaudoje straipsnių. Reikia darbo.

Visa tai, be abejo, labiau sustiprintų visų, tiek mažų, tiek suaugusių, vaikų meilę motinai ir aišku, suteiktų nemažą džiaugsmo pačioms motinoms. Taip padėdami ir visokeriopai rūpindamiesi motina, dar labiau sustiprins jos pasiryžimą ir pasiaukojimą šventoms savo pareigoms. Tai būtų teisingas, nors ir mažutis atpildas motinai lietuvei už visą jos trūšą, vargus ir kančias.

Mes, kariai, taip pat pagalvokim apie tai, kaip savo motinėles, kurios dar tebėra gyvos, tinkamiausiai pasveikinti, kad jos galėtų pasidžiaugti ir pasidžiuoti savo sūneliais kariais, o už jau mirusias karštai pasimelsti!

Jaun. pusk. Z. Gerulaitis.

ŽVALGYBA

Po katedros bokštais aukštaisiais
Yr požemis drėgnas, niurus —
Ten ilsisi daugel gadynių,
Grabe kunigaikštis taurus.
Jis vargo, kentėjo, kovojo
Vardan numylėtos šalies
Ir buvo narsus ir galingas,
Ir priešams baisus lig mirties.
Ant užraktų sunkiosios durys
Prislėgtas jo grabas tvirtai:
Bijodami jo pabudimo,
Jį saugo ginkluoti sargai.
Kai šimtmetis jo numirimo
Vidurnakty vos tik sueis,
Sustaugia piliakalny vilkas,
Apkaltas geležiniais šarvais.
Užgirdęs jo šauksmą graudingą,
Tuojaus kunigaikštis taurus
Pabunda ir kelias iš karsto,
Vėl sveikas, galingas, narsus.
Šarvais pridengta jo krūtinė,
Jam šalmas skaistus ant galvos
Ir blizgantis kardas prie šono,
Kaip ženklas kilmės jo aukštos.
Ir žengdams lėtai, iškilmingai,
Jis lipa į bokštą laiptais,
Ir seka miglotąjį tolį
Ugniniais erelio žvilgsniais.
Apžvalgo pakalnėje miestą
Ir bokštą senelio pilies,
Ir mato verguvę jų kietą
Vargus numylėtos šalies.
Prie Nerio užsnūdusiam klony —
Žvangėjimas priešo ginklų,
Kukčiojimai tylūs ir raudos

Tėvynės vaikų pavergtų.
Tad meta nuliūdusį žvilgsnį
Kur tūno aptemę rytai,
Kur tęsėsi platūs rubežiai,
Kai valdė šį kraštą jisai.
Prie Plocko, Viazmos ir Briansko,
Ir Niperio upės sriaunos —
Užmiršo jau žygius ir vardą,
Ir galią šalies tos plačios.
Nuo Nerio lig jūrų Juodųjų,
Kur Dnestras čiurlena šauniai,
Trūnija jo karžygių kaulai
Krūmokšliais apžėlę kapai.
Nuliūdo narsus kunigaikštis —
Visur svetimieji aplink;
Dar meta nustebintą žvilgsnį
Jogailos sostapilio link.
Čia mato judėjimą slaptą
Ir žvanga pabūklų gelžis —
Lyg ruošiamas puolamas žygis,
Ar kruvinas lauko mūšys.
Nusviro jo veidas didingas,
Jo širdį užgavo skausmai —
Jis ieško, kur žuvo, kur dingo
Šalies numylėtos vaikai.
Ilgai užsimastęs tūnojo;
Ant galo skausmingus žvilgsnius
Jis meta į garsią vietovę —
Egliakalnio tyrus laukus.
Čia mato teutonų stovyklą,
Primirkusią žemę kraujais,
Ten riogso didingi paminklai
Su jų galybės ženklais.
Čia kaulai draugų jo — galiūnų
Ir žygio kraujuoto garbė

Su kūnais maskolių ir prūsų
Bendram susipynę kape.
Ir amžių laimėjimo vietą
Užgrobę taipgi svetimi...
Vėl skausmas jo širdį aptemdo,
— Akis ašarėlė graudi.
Negaila jam vargo bei žygio,
Vainiko garbės prarastos,
Kad būtų tik sveiki, laimingi
Vaikai jo tėvynės brangios.
Piliakalniai girioms apžėlę,
Vaikai išžudyti kardų...
Tik staiga prie įtakos Nerio
Išgirdo jį šaukiant vardu.
Pamato — brangi Aukštaitija
Ir žemė Birutės šventa,
Laisva — čia nevaržomai teka
Jo krašto kalba prigimta.
Nudžiugo narsus kunigaikštis:
Sumirgo žvilgsniai ugnimis
Ir veidas didingas nušvito,
Vėl plaka atgijus širdis.
Bet antplūdis pirmojo džiaugsmo
Praeina, kai klausą ausų
Pasielia alsavimai gilūs
Ir garsas naminių vaidų.
Jis mato dėl naugijų ir vardo
Kovojant jaunosius vadus,
Bėruosius žirgus nebalnotus,
Rudyjant aštruosius kardus.
Nuskūmęs ilgai dar stovėjo,
Kai švito paraudę rytai,
Nuleidęs šalmuotąją galvą,
Vėl žengė į grabą lėtai.

S. Puzinas.

Savanorių kūrėjų atstovų suvažiavimas

Balandžio 23—24 d. Kaune, dr. V. Kudirkos pradžios mokyklos salėj, buvo visuotinis Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos atstovų suvažiavimas. Suvažiavo apie 100 atstovų iš visos Lietuvos. Suvažiavimą atidarė 10,30 val. centro valdybos pirmininkas ats. plk. ltn. P. Gužas. Po trumpos įžanginės kalbos Tautos himnu buvo pradėtas suvažiavimo darbas. Pagerbus žuvusius dėl tėvynės, išrinktas suvažiavimo prezidiumas iš šių asmenų: plk. ltn. Kaunas, pirmininkas; plk. ltn. gyd. Puodžiūnas ir M. Miškinis, pavaduotojai, ir K. Šaltenis ir P. Ulianskas, sekretoriai. Po suvažiavimo prezidiumo pirmininko plk. ltn. Kauno žodžių 1 gusarų pulko orkestras sugrojo „Mes be Vilniaus nenurimsim“.

Suvažiavimą pirmučiausia sveikino krašto apsaugos ministeris plk. Giedraitis Respublikos Prezidento, vyriausybės ir kariuomenės vardu. Po to plk. Štencelis vid. reik. ministerio vardu. Respublikos Prezidentui sugiedota „Ilgiausių metų“. Žodžiu dar sveikino: Kauno miesto burmistras p. Graurogkas ir atsargos karininkų sąjungos pirmininkas prof. dr. Žilinskis. Raštu sveikino: arkivyskupas Pr. Karevičius, Maironis, Martynas Jankus, Šaulių Sąjungos centro valdyba, plk. Šarauškas skautų vardu, prof. A. Voldemaras ir Ateitininkų federacijos vyriausios valdybos prezidiumas. Dim. gen. J. Bulota aušrininkas buvo pakviesta į garbės prezidiumą. Išrinkus mandatu ir redakcinę komisiją, centro valdybos pirmininkas ats. plk. ltn. Gužas pranešė apie centro valdybos 1931—1932 m. veikimą ir kitokiais savanorių kūrėjų rūpimais reikalais. Centro valdybos išdininkas L. Šostakauskas pranešė apie centro išdą. Revizijos komisija konstatavo, kad viskas rasta tvarkoj ir jokių trūkumų nėra, ir pagyrė centro veikimą.

Suvažiavimas pavedė prezidiumui nueiti pasveikinti Respublikos Prezidentą, ministerį pirmininką ir krašto apsaugos ministerį. Prieš Klaipėdos vokietai ninkus priimta griežta protesto rezoliucija. Klaipėdos gubernatoriui pareikšta padėka už jo žygius saugojant tautos teises krašte.

Vakare, po 18 val., baigę posėdį, suvažiavimo dalyviai išsirikiavo ir 1 gusarų pulko orkestro lydimi su dviem vėliavom (centrinio skyriaus ir vieno Žemaičių skyriaus) nuėjo prie Karo muziejaus dalyvauti vėliavų nuleidimo apeigose ir uždėti vainiką prie paminklo žuvusiems. Uždėjus vainiką, keletą žodžių prie paminklo pasakė suvažiavimo pirmininkas plk. ltn. Kaunas. Himno metu muziejaus bokšte suskambėjo Laisvės varpas. Savanorius kūrėjus, išeinančius iš muziejaus sodnelio, karo invalidai išleido su atitinkamomis iškilmėmis.

20 val. suvažiavimo salėj buvo paruošta iškilminga savanorių kūrėjų vakarienė, kuri užtruko iki 24 val. Vakarienėj dalyvavo Jo Ekscelencija Respublikos Prezidentas A. Smetona, ministeris pirmininkas p. J. Tūbelis, krašto apsaugos ministeris plk. Giedraitis, vidaus reikalų ministeris plk. Rusteika, užsienių reikalų ministeris dr. Zaunius, valstybės kontrolierius p. V. Matulaitis, gen. ltn. gyd. Nagevičius, vidaus reik. viceministeris plk. Štencelis, dim. gen. J. Bulota ir kit. aukšti svečiai. Vakarienės metu buvo jauki broliška nuotaika, gusarų orkestro ir savanorių kūrė-

jų dainoms dar labiau ją keliant. Respublikos Prezidentas savo kalboj iškėlė daug gražių savanoriškų minčių. Tarp kitko priminė, kad merdėjanti tauta reitai atgyja, tačiau mūsų tauta ne tik atgijo, bet ir nepriklausomybę iškovojo. Jūsų, kariai savanoriai, pareiga dar nepasibaigė. Jūsų jėgos dar yra ir bus reikalingos tėvynei. Jūsų pareiga būti tautai pavyzdžiu visose gyvenimo srityse. Jūs savo pareigas turite atlikti pavyzdžingai. Šiandien ekonominių sunkumų metu ir Lietuva nesudaro tos išimties iš kitų valstybių tarpo, nors tie sunkumai pas mus taip nejaučiami, kaip kitur. Tačiau darbu, pasiryžimu ir atsidėjimu visus sunkumus nugalėsime. Tik neturime mes būti pesimistai. Mes tiek sustiprėsime, kiek išgalėsime patys padaryti. Turime pasistatyti vieną didžiausių uždavinių — kuo daugiausia dirbti. Pas mus turi būti vienybė, kaip senovėj. Kariai savanoriai turi judinti mūsų kraštą savo nofais, savo pavyzdžiais. Toliau Respublikos Prezidentas pabrėžė, kad mums dar nėra ankšta gyventi. Nors aukso ir neturime, bet turime derlingą dirvą. Kariai savanoriai, kurie ant tos žemės savo kraują liejo, tegu dabar rūpinasi, kad ji būtų derlinga. Mums pasaulinė konkurencija nebus baisi. Savo kalbos pabaigoj Respublikos Prezidentas priminė, kad jūs, kariai savanoriai, kaip kalaviju mokėjote ginti tėvynę, ir kovų metu parodyti vieningumą ir pasiaukojimą, taip ir dabar darbštumu ir vienybe turite būti pavyzdžiu visai mūsų tautai.

Po jo kalbos ir širdingų Respublikos Prezidentui ovacijų, savanoriai kūrėjai savo mylimam Vadui sugiedojo „Ilgiausių metų“. Po Respublikos Prezidento kalbėjo ministeris pirmininkas, krašto apsaugos ministeris, kiti aukšti svečiai ir iš pačių suvažiavimo dalyvių. „Ilgiausių metų“ buvo pagiedota krašto apsaugos ministeriui ir kitiems savanorių kūrėjų gerbiams asmenims. Gen. ltn. gyd. Nagevičius pabrėžė, kad jis, kaipo sanitarijos viršininkas, turi be ko kitko dar ir štai ką pasakyti. Matydamas čia susirinkusius savanorius kūrėjus gali drąsiai tvirtinti, kad jokios ėmimo komisijos nepasakytų, jog iš čia esamų nebetiktų karo tarnybai. Priešingai, kiek matyti iš veidų, visi savanoriai kūrėjai dar tinka karui. Šie žodžiai sukėlė savanorių kūrėjų tarpe ovacijų generolui, tuo pareikšdami, kad tėvynę ir ginklu ginti savanoriai kūrėjai dar tebėra pasiryžę.

Išvykstančius Respublikos Prezidentą ir kitus garbingus svečius savanoriai kūrėjai su ovacijomis išnešė ant rankų.

Kitą dieną suvažiavimas prasidėjo 9 val. Visi iki šiol buvę pareikšti savanorių kūrėjų reikalavimai buvo sutraukti į vieną krūvą — savanorių kūrėjų lengvatų projektą — ir nutarta, kad centro valdyba prašytų vyriausybę juos priimti. Šiam suvažiavime naujų reikalavimų nebuvo pareikšta. Be to, buvo nutarta, kad be šių reikalavimų, ateity daugiau jokių ekonomiskais reikalais reikalavimų nebetiekti, nes kas svarbiausia jau yra numatyta minimam projekte.

Pageidauta sudaryti mirusių savanorių kūrėjų albumą su jų nuopelnų aprašymais, savanorių kūrėjų sąrašą pagal profesijas, steigti mirties fondą ir t. t. Nutarta kasmet suvažiavimams išleisti savanorių kūrėjų leidinėlius, panašiai kaip šiemet buvo išleistas

Kūno globėjams

Daugeliui yra žinoma, kad kiekvienoje kariuomenės dalyje yra žmogus, kuriam pavesta rūpintis dalies sportininkais — taip vadinamas sporto ir fizinio lavinimo instruktorius. Jam ir yra pavesta fizinis kario paruošimas. Be to, dar jam į pagalbą ateina ir dalies gydytojai, kurie V. D. metais gegužės m. 8 d. prie Aukštųjų D. L. K. Vytauto karin. kursų baigė karų sanitarijos ir fizinio lavinimo medicinos kontrolės aukštųjų kursų pirmą laidą.

Apie fizinio lavinimo svarbą šiandien kalbėti netenka. Šiuo straipsneliu tik noriu, artėjant vasaros sezonui, priminti bendrais bruožais apie sezoninį darbą.

Pirmiausia reikia dėti visos pastangos, kad lavinimas paliestų kuo plačiausias mases ir kad tame darbe sutartinai dirbtų visa vadovybė. Kitų valstybių kariuomenėse sportuoja beveik 100% visos esamos kariuomenės sudėties.

Kiekvienas karys turi žinoti, kad kariuomenės darbas, veikiant kovų aplinkybėse, yra raumenų, nervų, širdies, plaučių, kojų ir rankų darbas.

Pasaulinis karas paliko labai daug pavyzdžių, kurie net atrodo stebuklingi. Štai, apie Amerikos kariuomenę europiečių tarpe plačiai yra žinomas toks atsitikimas.

Vienose kautynėse amerikiečių pėstininkų batalionas gavo įsakymą užimti priešininko apkasus. Įsakymas buvo sunkiai įvykdomas. Tačiau kariuomenėje, o ypač kovos aplinkybėse, įsakymai turi būti aklaivai vykdomi. Kad palengvintų ir atitrauktų kareivių dėmesį nuo per daug didelio pavojaus, bataliono vadas sugal-

kartinis žurnalas „Savanoris Kūrėjas“. Priimtas uniformos ir sąjungos nario ženklo projektai, nutarta paruošti sąjungos vidaus statutą ir t. t.

Išrinkta nauja centro valdyba iš šių asmenų: plk. ltn. Pr. Kaunas (Biržų karo komendantas), ats. plk. ltn. P. Gužas, karo invalidas Jonas Karutis, Juozas Mikoliūnas, Kazys Matulevičius, Jonas Viliušis, Leonas Šostakauskas, Jonas Kalnėnas, Stasys Čepas, dim. gen. ltn. Stasys Nastopka (iš Biržų), Kazys Kubilius (iš Klaipėdos), Algirdas Sliesoraitis, plk. ltn. gyd. Puodžiūnas (2 ulonų pulko), Motiejus Miškinis ir Antanas Pranculis (iš Panevėžio). Vadinas, 5 iš provincijos ir 10 iš Kauno. Pagal kariškus laipsnius iš jų yra: 1 gen. ltn., 3 plk. ltn., 7 ltn. ir jaun. ltn., 2 karo vald. ir 2 puskarininkiai bei kt. kareiviai. Naujoji centro valdyba šiaip pasiskirstė pareigomis: ats. plk. ltn. P. Gužas, pirmininkas; K. Matulevičius ir M. Miškinis, vicepirmininkai; J. Mikoliūnas ir J. Viliušis, sekretoriai; L. Šostakauskas, išdininkas, o kiti nariai. Į garbės teismą išrinkti: dim. gen. Jonas Bulota, ats. mjr. Petras Ruseckas ir ats. vyr. pusk. Stasys Butkus. Į revizijos komisiją: Ksaveras Andrašius, Vincas Girskis ir Stasys Tomkevičius.

Be to, suvažiavimo metu salėj buvo pašventina D. L. K. Kęstučio Tauragės skyriaus vėliava. Pirmas Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris išrinktas sąjungos garbės nariu. Kas yra tas pirmas mūsų savanoris, tą reikalą ištirti pavesta centro valdybai.

Suvažiavimas baigtas kitos dienos (bal. 24 d.) 18 val.

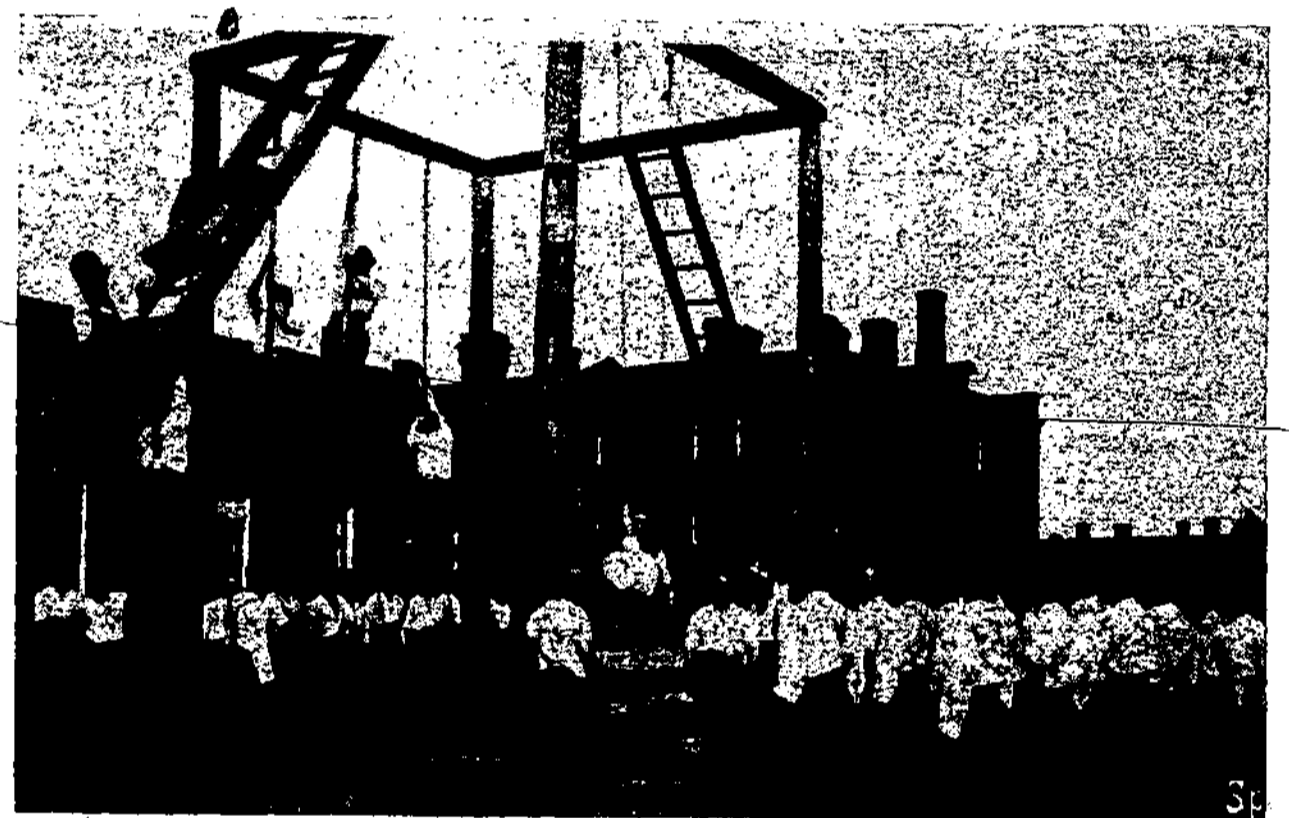
Btk.

vojo štai ką. Jis prieš puolimą iš kažin kur gavo kelis šimtus futbolo kamuolių ir kareiviams įsakė, kad jie turi juos įvartyti į priešų apkasus. Kareiviai juos varė dideli noru ir įnirtimu, pamiršdami pavojų ir tik vieną tikslą begalvodami — įvartyti į priešų apkasus.

Bet dalyko esmė glūdi ne šiame pusiau anekdote. O dalyko esmė yra čia, kad futbolo žaidimas, turįs savyje daug kovos pobūdžio savybių ir kitų teigiamų elementų, yra dideliu faktorium ugdant kovos instinktą mūsų pėstininkų bei kavalerijos dalių.

Futbolo komanda iš 11 žmonių yra ideali savo fiziškomis ir moralinėmis savybėmis kovos grupė — būrys. Psichiškai fiziškos savybės, dideli patyrimai dariniai susižadžiusios futbolo komandos idealiai sutampa su kautynių reikalavimais mažos grupės taktikoje.

Žaidimo kovoje vyraujanti draugiškumo dvasia, nesulaikomas aktyvumas ir didelis judrumas ugdo kūno fizišką ištvermę ir savaime ją užgrūdina. Tur būt, dauguma matė kino filmą „11 velnių“, kuri buvo rodoma viename Kauno kinų. Jeigu kiekvienam būry būtų po 11 tokių „velnių“, tai kariuomenės karingumas žymiai pakiltų. Praktikoje gi tai atsiekti yra nesunku.

Gimnastikos pamokoj.

Futbolininkai susitinkamose kautynėse puikiai laikysis iš pat puolimo pradžios. Jie bus taip pat nepažinomi kautynėse, kada veiks priešų kulkosvaidžiai ir artilerija.

Perbėgimai, šliaužimas, tankus ir taiklus šaudymas — visa tai sunkūs ir (kartais ilgai tęsiasi) reikalauja geros ištvermės bei patvarumo darbai. Čia pirmiausia reikia turėti sveiką ir stiprią širdį, sveikus plaučius, stiprias ir greitas kojas ir gerą liemens jėgą.

Visas šias fiziškas savybes įgyjama, išsaugoma ir išlavinama per kasdieninę gimnastiką (į kurią daug kas nenoromis eina) ir specialią karišką mankštą, o iš kitos pusės — per įvairias sporto šakas, kaip lengv. atletika ir kit.

Trumpų distancijų bėgimai (100 — 800 mtr.) ir bėgimai su kliūtimis (cross-country 5, 10, 12 klm.), ieties, disko ir granatos mėtymai, rutulio stūmimas, įvairūs šokimai, plaukimas — visa tai puikiai išugdo ir stiprina būtinas kiekvienam kariui fiziškas savybes.

Sportas ne tik stiprina ir ugdo žmogaus jėgą ir patvarumą, bet jis dar sustiprina aktyvumą, drąsumą, pasiruošimą rizikuoti, t. y. svarbias taktikai žmogaus savybes.

J.

Pagrindiniai upių perėjimo dėsniai ir būdai

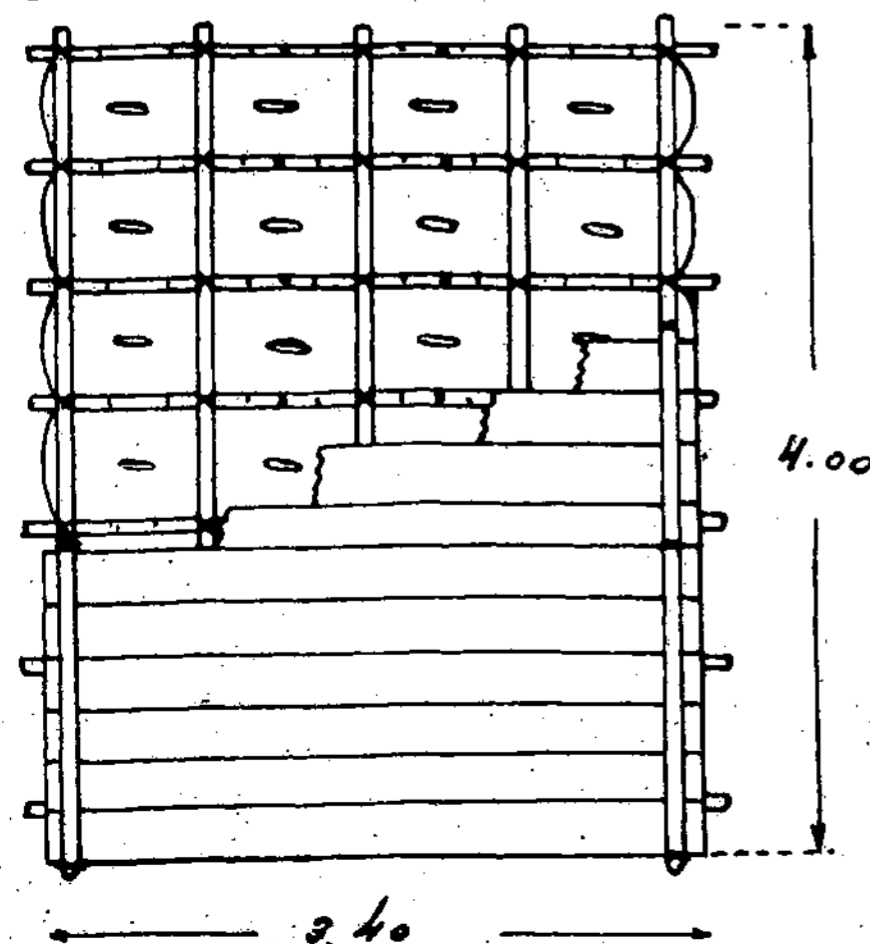
(Žiūr. „Kario“ 17 Nr.).

Kulkosvaidžių vežimams, gurguolėms, lauko virtuvėms ir patrankoms perkelti iš plūdžių rišami keltai. Tokius pat keltus tenka rišti žmonėms kilnoti per plačias upes, kada lieptui plūdžių neužtenka. Keltai rišami taip: Prie atraminių lentų 3 m ilgio pririšama po 4 plūdės. Atramos sustatomos greta viena kitos. Ant atramų skersai dedamos 5—6 cm ir vienodo storumo kartys, o ant karčių skersai lentos — kelto grįstas. Kad grįstas laikytųsi, iš šonų reikia jį pririšti prie atraminių lentų karčių prievaržomis.

Atraminių lentų vietoje galima iš karčių surišti rėmą su tokiu skaičiumi langelių, iš kiek plūdžių norima keltas rišti. Langeliai turi būti kiek mažesnių išmatomų negu plūdės. Prie kiekvieno rėmo langelio tvirtinama plūdė taip, kad rėmas būtų iš viršaus. Ant rėmo klojamos lentos ir šonuose prievaržomis pritvirtinamos prie rėmo karčių. Rišant keltus patrankoms ir lauko virtuvėms, reikia ant karčių rėmo arba ant atraminių lentų uždėti keturias — penkias sijas ir tik ant jų kloti lentų grįstą.

Kelto dydis ir plūdžių skaičius apskaičiuojamas pagal keliamą svorį. Nors 1 plūdė išlaiko daugiau 100 kg, bet dėl atsargumo reikia skirti vienai plūdei kelte nedaugiau kaip 70 kg, įskaitant į keliamą svorį irėjus (1 žmogus vidutiniškai sveria 80 kg) ir stambesnės viršaus statinio medžiagos svorį.

Kelto rišimas iš karčių ir lentų parodytas 5 br.

Brėž. 5. Plūdžių keltas žmonėms kelti iš karčių ir lentų.

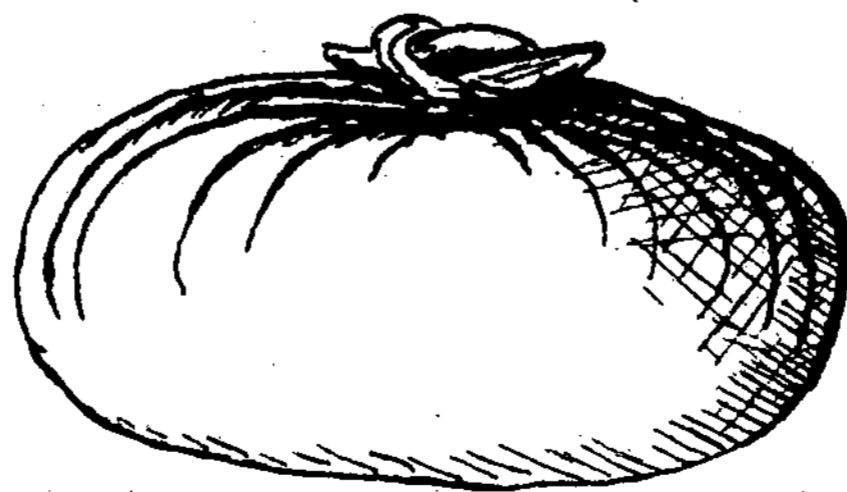
Plūdžių keltai iriami kastuvais. Irėjai, klūpėdami ant kelių kelto šonuose, iria sutartinai pagal vyresniojo bendrą visiems komandą. Prireikus tokiu keltu dažnai kilnotis, kad nereiktų irti, keltas pririšamas dviem plonom virvėm. Keltą traukiant į kurį nors krantą, viena virvių paleidžiama į vandenį. Keltą traukia žmonės, stovėdami ant kranto.

Turint daug plūdžių, per siauresnes upes galima statyti plūdžių tiltus. Darbas niekuo nesiskiria nuo keltų rišimo.

Tiek keltams, tiek tiltams reikia padirbti privažiavimus (keltus, prieplaukas). Privažiavimai ir prieplaukos dirbamos iš rąstų, fašinių ir lentų, basliais prikalamų prie kranto. Šios prieplaukos ir privažiavimai dirbami trumpi ir tik prie pat krašto, kol gylis nedidesnis, kaip 30 cm.

Palapinių lieptai. Lauko kariuomenė aprūpinama palapinėmis. Šių palapinių pritaikymas gana platus: lietingu metu palapinė atstoja apsiaustą; iš dviejų, trijų, keturių ir daugiau palapinių poilsiu statomos patalpos; palapinėmis dengiamasi apsikasant prieš akivaizdoje; iš tų pačių palapinių galima pastatyti lieptus ir keltus.

Trūkstant plūdžių arba jų visai neturint, tik ką aprašytų plūdžių lieptų statymo būdu galima surišti iš palapinių lieptą arba keltą. Šiam reikalui sulenkta ir susegta trumpaisiais kampais palapinė iškemšama šiaudais ir surišami jos ilgieji kampai tikruoju mazgu. Iš palapinės padaromas šiaudų ryšulys, į kurį vanduo gali patekti tik iš viršaus (žiūr. 6 br.). Vieną dabar

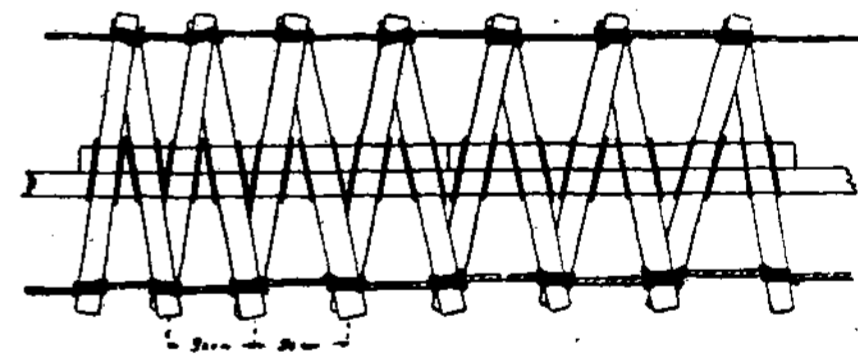

Brėž. 6. Palapinė iškimšta šiaudais.

mūsų vartojamą plūdę gali atstoti dvi gerai iškimštos palapinės. 2—3 m. ilgio tarpės liepto atramai reikia

keturių palapinių. Palapinių pririšimas prie liepto ar kelto dalių niekuo nesiskiria nuo plūdžių pririšimo. Pėstininkų ir kitų ginklų rūšių dalys, turinčios palapines ir mokančios iš jų gamintis lieptus ir keltus, gali savo žmones kelti per visas mūsų upes. Iš palapinių negalima rišti keltų sunkiems daiktams, k. t.:

Lentų ir rąstų lieptai. Iš 4—6 cm storumo ir 3—4 m ilgumo surištų lentų į „armoniką“ taip kaip parodyta 7 br., daromas plaukiamasis lieptas. Šis lieptas rišamas taip: ant kranto, lygesnėje vietoje: tiesiėja kryptimi apie 2 m atstumu nuo viena kitos guldamos kartys — padėklai visame būsimo liepto ilgyje — ir ant jų išdėstomos brėžinyje nurodyta tvarka lentos. Kad taip sudėtos lentos laikytųsi, jų sukryžiuojimai liepto šonuose ir tako lentos prie apatinių pririšamos virvėmis. Šonams surišti tiesiamos dvi 2—3 cm storumo virvės iš abiejų liepto pusių. Ties kiekvienu dviejų lentų sudūrimu sudedamas naito (piemenų) mazgas, užneriamas už lentų sukryžiuoto galo ir virvė ištraukiama pirmyn. Šoninės virvės „armonikai“ neleidžia išsitempti. Tako lentos klojamos po dvi. Kiekvienos kitos lentos pridūrimas turi

Brėž. 7. Lentų lieptas (armonika).

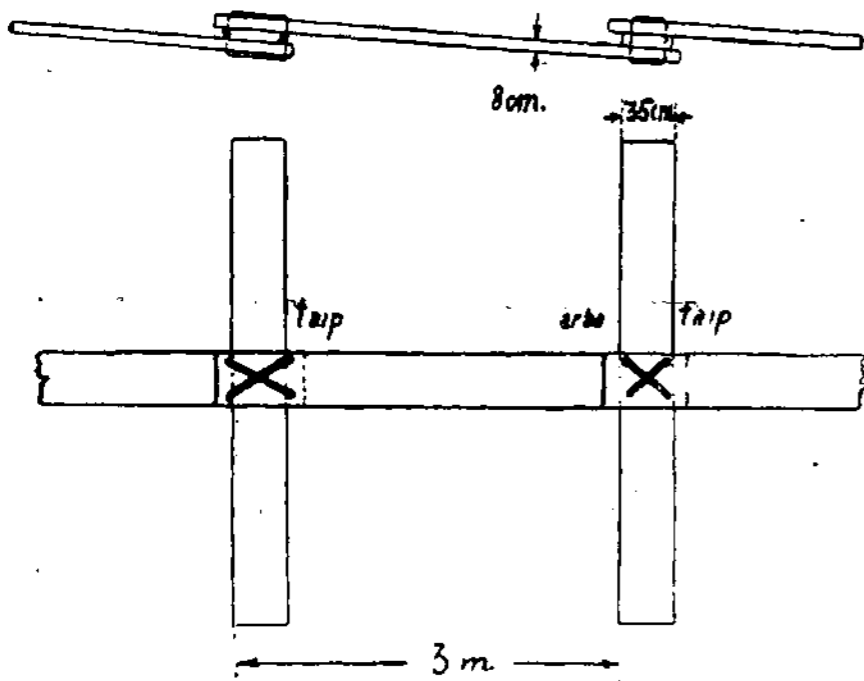
atseiti ties gretimiosios lentos viduriu. Tako lentos pririšamos prie apatinių taip, kaip plūdiniame liepte šoninės kartys prie atraminių lentų. Šių lentų patogus liepto takas, per jas lieptu einas krūvis išsidėsto ant didesnio skaičiaus apatinių lentų ir kartu neleidžia „armonikai“ susiglausti.

Lieptas perstumiamas arba pastatomas pasukimu taip, kaip plūdinis. Išstumti galima iki 40 m ilgio vidutiniame tėkmės greityje. Kad tėkmė liepto neneštų, reikia prie jo pririšti kas 6—8 m iš abiejų pusių atotampas. Atotampas rišamos prie tako lentų.

Tokiu lieptu, surištu iš sakyto

ilgumo lentų, galima eiti virtine, 5 m distancijomis. Pastatytas lieptas galima sustiprinti dviem įkaltais į upės dugną basliais prie tako lentų ir prie šių baslių pririštomis lentomis, kad negrimstų.

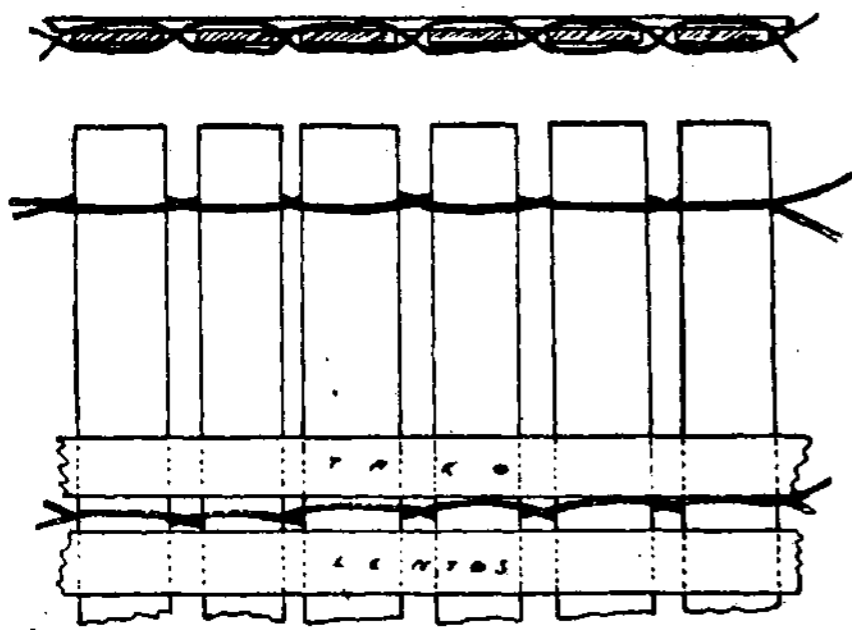
Iš storų ir plačių lentų (blankų) lieptai dirbami, kaip 8 br. parodyta. Šis lieptas rišamas ant kranto.

Brėž. 8. Storų lentų lieptas.

Išdėsčius lentas tokia tvarka, kaip brėžinyje parodyta, kiekviename lentų sudūrimo grėžiamos keturios 3—4 cm platumo skylės kiaurai per tris lentas ir per skylės neriant sudūrimas perrišamas virve. Liepto pastatymas niekuo nesiskiria nuo aukščiau aprašyto. Atotampas parišamos už sudūrimų ir po dvi vienoje vietoje (į abi puses).

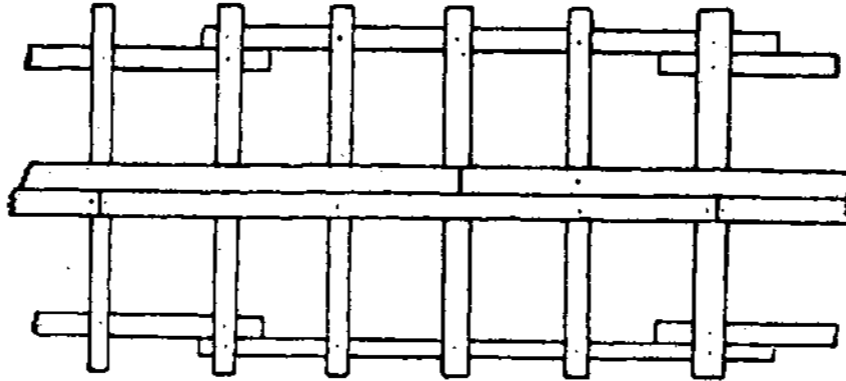
Iš plonų lentų lieptai virvėmis rišami arba vėnimis kalami, kaip parodyta 9 ir 10 br. Tokius lieptus dirbant, ant kranto lygioje vietoje atitinkamai išdėstomos lentos, surišamos tarp savęs, parišama reikalingas skaičius atotampų ir perstumiamas arba pastatomas pasukimu į vietą.

Brėž. 9. Lieptas iš plonų lentų, surištu virvėmis.

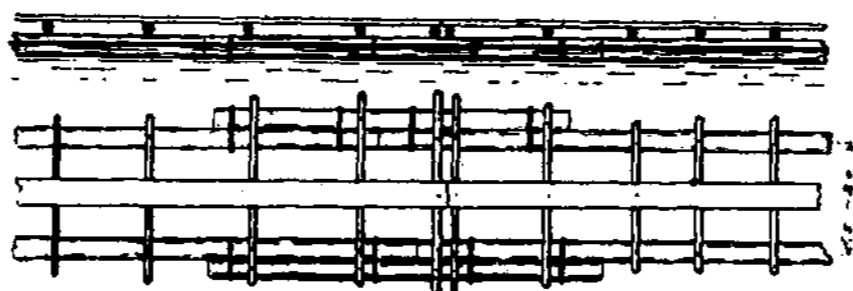
11 br. ir 12 pav. parodytas rąstų lieptas. Šis lieptas daromas iš dviejų rąstų eilės, tarp savęs sutvirtintos skersiniais, ant kurių išklojamas iš lentų liepto takas — grįstas. Rąstai suduriami kitų trumpesnių

jų rąstų pagalba, keturiose vietose stipriai priveržiamų viela prie suduriamų. Negalima rąstus sudurti prieš kitas kitą. Lieptas surišamas

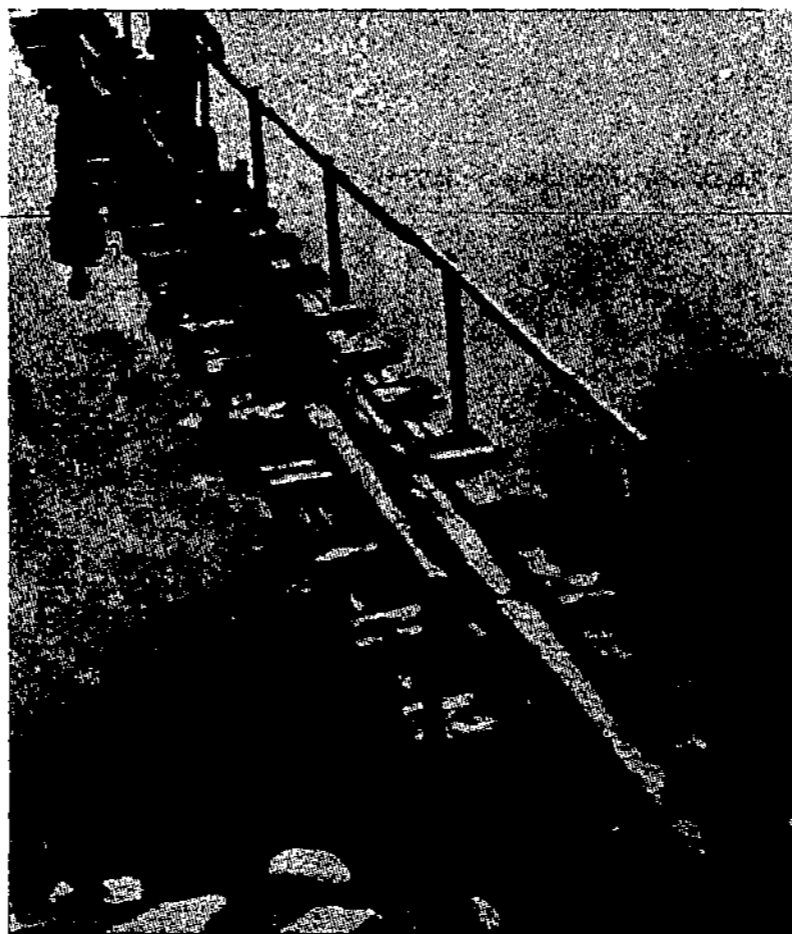

Brėž. 10. Lieptas iš vėnimis sukeltų lentų.

ir sukalamas upės pakraštyje ir pasukimu pastatomas į vietą. Kad tėkmė liepto nelaužtų ir nenuneš-

Brėž. 11. Rąstų plaukiamasis lieptas.

Pav. 12. Sustiprintas rąstų lieptas: dėl karčių stokos stipriną ilgesnieji basliai sukalti tik iš žemutinės pusės, prie kurių pritvirtintas vienpusis tureklis.

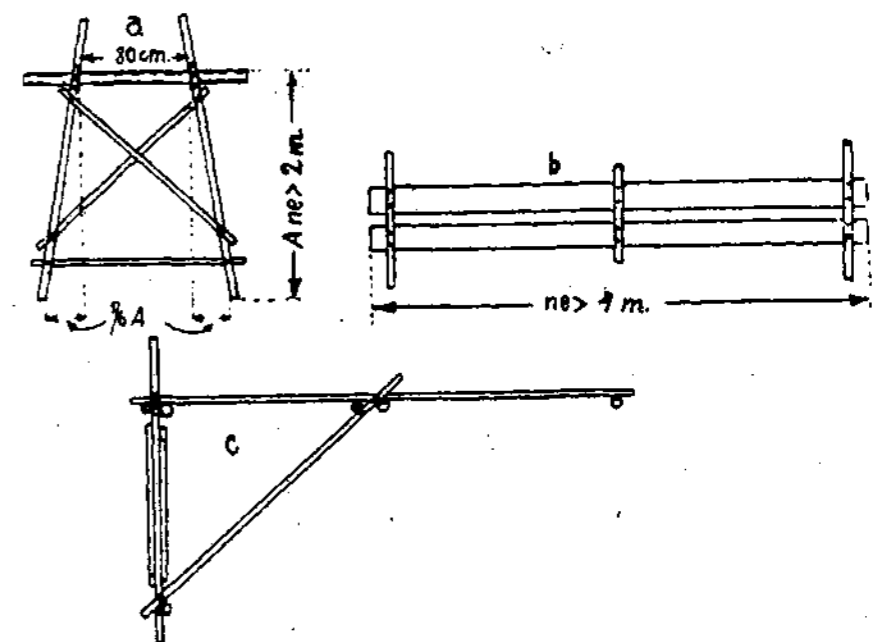
ty, reikia jį prie kranto pririšti vielos arba virvių atotampomis, kaip ir kiti lieptai. Lieptų platumas — apie 1,5—2,0 m.

Rąstų lieptas labai patogiai ir greitai galima pastiprinti, sukalandant į upės dugną baslius poromis 3—4 m prie rąstų ir pririšant juos prie baslių. Patogiau rąstams parišti, reikia per baslius perkelti storas vinis arba į išgręžtas skylės kalti į jas kieto medžio dyglius. Patogiau vaikščioti, o ypač, kada lieptu tenka vaikščioti naktimis, reikia nors iš vienos pusės padirbti tureklus. Turekliams pririšamos

prie įkaltų baslių kartys. Tokiu atitinkamai pastiprintu ir patobulintu lieptu galima ir arklius pervesti.

Lieptai ant atramų dugno. Beseler'io lieptas daromas iš atskirų ir beveik vienodų narių, rišamų ant kranto ir įmetamų į upę liepto kryptimi. Kiekvienas narys daromas iš dviejų pagrindinių dalių: 1) rėmas ir 2) skydas — surištos ir vėnimis sukalamos ir sujungiamos tarp savęs dviejų spyrių pagalba (Žiūr. 13 br.). Rėmas rišamas viela iš 6—8 cm storumo karčių. Rėmo dalys: dvi pėdžios, skersinis, vienas gulstinis apačioje ir du įstrižiniai ryšiai. Pėdžios apačioje praplėstos $\frac{1}{6}$ dalimi rėmo aukštumo. Visos rėmo dalys perkalamos vėnimis ir kietai viela perrišamos (iš abiejų pusių apsukus kelias vielos eiles, reikia surišimas vėnimis įveržti susukama viela).

Skydas daromas iš dviejų 4—5 cm storumo lentų, prikalandant prie jų galuose 1,30 m ir ties viduriu 60 cm ilgumo, apie 5 cm storumo karteles.

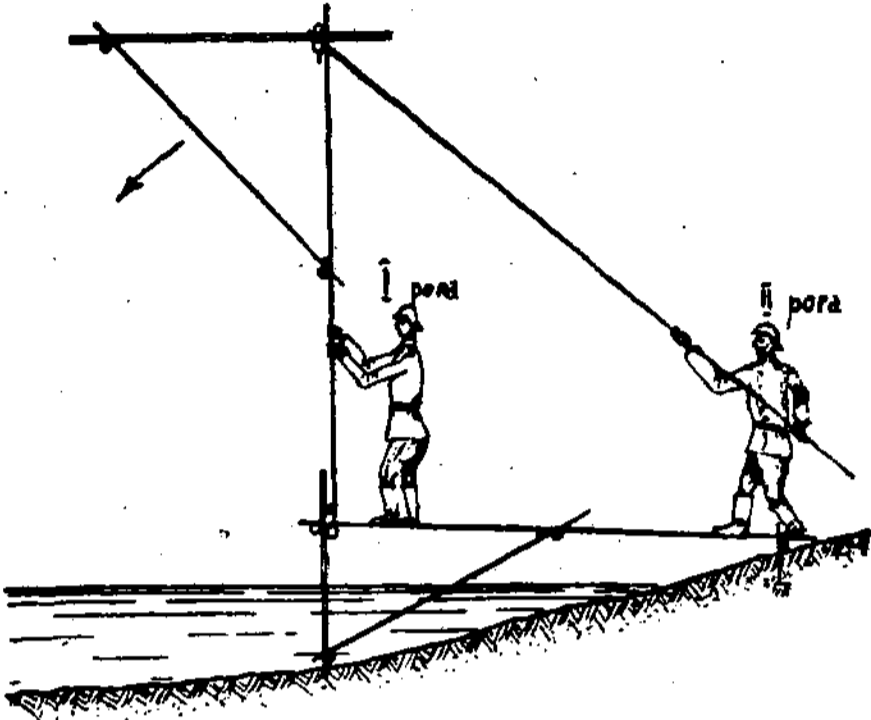

Brėž. 13. Beseler'io liepto dalių paruošimas: a — rėmas; b — skydas; c — rėmo sujungimas su skydu.

Atskirai paruošti rėmas ir skydas sujungiami taip: ant rėmo skersinio dedamas skydas taip, kad skersinis būtų į vidų, o skydo prikaltas kartelė iš lauko pusės nuo rėmo pėdžių. Skydo kartelė galuose viela surišama su rėmo skersiniu. Tuo pačiu metu, pririšus prie pėdžių spyrius ir nustatius skydą su rėmu stačiuoju kampu, spyriai pririšami prie vidurinės skydo kartelės, uždedant spyrius iš viršaus. Kad narys būtų pastovesnis, išspraudžiama tarp spyrių ir skydo dar viena kartelė, surišama su skydo kartele ir prikalamas vėnimis prie lentų.

Nario dydžiai: ilgumo — ne daugiau 4 m ir aukštumo ned daugiau 2 m.

Lieptas statomas taip: krante įkalami du basliai, tokiu atstumu nuo vienas kito, kad tarp jų laisvai išsitektų skydas, paskum atnešamas pirmasis narvas rėmu (kojomis) aukštyn, remiamas skydo skersiniu į baslius ir perverstas metamas į vandenį. Skydo skersinis viela rišamas prie baslių. Lygiai tokiu pat būdu statomi ir visi kiti narvai

Brėž. 14. Beseler'io liepto statymas.

ir kiekvieno užpakaliniai skydo skersiniai pririšami viela prie aukščiau pastatyto narvo pėdžių. Statant lieptą, narvai nešami paskui kitas kitą. Žmonės, pastatę savo narvą, nuo liepto nenuėina. Kad būtų patogiau prasilenkti, rėmo skersinis kiek ilgesniais galais ir pėdžių galais 60—70 cm aukščiau skersinio. Prasilenkiant, žmonės ant skersinio galų užsisloja ir rankomis laikosi už pėdžių galų. Paskutinė tarpė kitame upės krante perdengiama tik vienu ir tokiu pat skydu be rėmo, kurio galiniai skersiniai pririšami prie paskutinio narvo pėdžių ir įkaltų dviejų baslių. Atskirus narvus neša 2—3 žmonės; į priekį užėjęs turi paguldytu narvo skydu išeiti į užpakalį. Stato keturiese: du keldami ir versdami rankomis, o kiti du padėdami pirmiesiems su busokais (žiūr. 14 br.).

Baseler'io lieptą galima statyti lėto ir vidutinio tėkmės greičio upėse, negilesnėse kaip 1,5 m. Vė-

jas trukdo atskirų narių pastatymą. Kad lieptas išeitų lygesnis, pageidautina nors apytikriai žinoti upės profilį, kad tuo būdu gilesnėms vietoms būtų galima surišti aukštesnius rėmus, o negilioms — žemesnius, bet liepto nelygumas daug reikšmės neturi.

Iš surištų narių pastatoma per pusę valandos 100 m ilgumo lieptas. Penki žmonės vieną narvą suriša per 20 min. Lieptu galima eiti virtine bet kuriomis distancijomis.

Šio liepto gerumai: — 1) gali būti gaminamas toliau nuo upės ir palyginti greitai pastatytas, 2) gnetinai patvarus ir mažiau nukenčia nuo kulų negu plūdiniai lieptai. Labai dažnai Beseler'io lieptas gali būti vartojamas pereiti mažesnėms upėms pėstininkams ir kulkosvaidininkams.

(Bus daugiau).

J. M-s.

Karo aviacija

Be reikalo būtų įrodinėti aviacijos reikšmę karo veiksmuose. Ji beribė. Lėktuvo pagalba galima atspėti priešininko pozicijas, jo užsimaskavimus, jo žygius ir galima priešininką sunaikinti. Puolimas iš oro visuomet staigus, nelauktas ir todėl visuomet baisus. Nėra valstybės, kuri nesirūpinėtų savo aviacija, nes kraštui apsaugoti ji yra viena galingiausių priemonių. Daug pastangų dedame lėktuvams tobulinti, jų greičiui bei patvarumui didinti. Tos pastangos duoda puikiausių vaisių: nė vienoje technikos srityje nėra taip toli pažengta, kaip aviacijoje. 1905 m. pirmą kartą pasisekė perskristi per La-Manšo kanalą ir atlikti didesnę oro kelionę. Dabar lėktuvas skrendama apie pasaulį, galvojama net tarplanetinį susisiekimą įvesti. Ir visa tai per 30 mt. padaryta!

Dabartiniu metu didžiausią aviaciją turi Vokietija ir Prancūzija. Vokietijoje išaugo civilinė aviacija, nes Versalės sutartis draudžia Vokietijai turėti karo lėktuvų. Prancūzija įsigijo nepaprastai didelį karo lėktuvų skaičių. Šios bei kitos didžiosios valstybės nuolat didina savo aviaciją. Idomūs yra paskutiniųjų metų išradimai.

Vokietijoje pradėta gaminti taip vadinamieji malūno lėktuvai, kurie gali iš vietos stačiai į orą kilti. Pirmieji šios rūšies lėktuvai yra dviviečiai, turi 100 a. j. galingumo motorą ir gali pasiekti 160 kmtr. greitumą per valandą. Prietaisas, kurio dėka lėktuvas taip greit kyla į viršų — malūno propeleris — sukasi tik pradėjus lėktuvui judėti. Aparatas kyla į viršų, skrisdamas 220 mtr. greičiu per minutę, nusileidžia 40 laipsnių kampu su 220 mtr. greičiu per minutę.

Neseniai pagamintas naujas pašto lėktuvas Heinkelio fabrikuose. Lėktuvas turi galingą motorą — 520 a. j. ir skraido 260 kmtr. per valandą. Oro priešinimui sumažinti, lėktuvo priešaky įtaisytas tam tikras prietaisas. Vokietijoje dabar atliekami bandymai su *beuodegiu* lėktuvu — nepaprastas šių metų išradimas. Buvo pagamintas lengvo tipo aparatas 20 a. j. motoru. Nežiūrint tokio menko motoro galingumo, skridimo greičumas didelis.

Prancūzija turi didžiausią karo aviaciją. Vien per 1931 m. Prancūzijoje pagaminta 700 karo lėktuvų. Bendrai, per 1931 m. Prancūzijos aviacija toli pažengė, išgydama, vis galingesnių ir greitesnių mašinų. Iš didesnių naujai pagamintų aparatų pažymėtini šie: žvalgomasis 650 a. j. lėktuvas su Hispano-Suiza motoru, kuris yra viršum sparnų. Toliau, keturių motorų naktinis bombonešis. Pagamintas visas iš metalo, kiekvienas motoras 600 a. j. galingumo. Aparatas

su 2 tonomis bombų pajėgia nusukti, be nutūpimų, 2000 kmtr.

Pažymėtinas neseniai pagamintas naikintuvas: aparatas visas metalinis, ginkluotas trimis kulkosvaidžiais, du iš šonų, vienas lėktuvo užpakaly, didžiausias greičumas 250 kmtr. per valandą, gali pakilti iki 7,5 kmtr. į viršų.

Toli yra pažengę ir žvalgomieji aparatai. Pagamintas aparatas tipo Morane-Saulnier 224 C-1 laikomas vienas geriausių; 4 kmtr. aukštumoje aparatas pasiekia 310 kmtr. greitumą per valandą, gali pasikelti iki 10,5 kmtr. į viršų, atlikdamas tai per ½ valandos.

Aviacijos aukų Prancūzijoje per 1931 m. priskaitoma 39 žmonių; palyginus su 1930 mt. sumažėjo 29 žm.

Anglijoje per 1931 m. žuvo 71 žmogus, 1930 met. — 65. Daug žmonių žuvo naujus aparatus bandant. Lėktuvų gaminto srityje didesnės pažangos pasiekta bombonešius bei hidroplanus tobulinant. Padidintas jų motorų galingumas, todėl, ir greitis, taip pat ir patvarumas.

Italijoje rūpinamasi, kad lakūnai būtų vispusiškai išlavinti, t. y., kad mokėtų įvairių tipų mašinas valdyti. Kiekvienas lakūnas turi mokėti valdyti hidroplaną, žvalgomąjį aparatą, naikintuvą, bombonešį ir panašiai.

Amerikoj karo aviacija taip pat gerai išsiplėtusi ir turi daug aparatų. Iš naujesniųjų tipų pažymėtinas naikintuvas, dviem kulkosvaidžiais ginkluotas — iš abiejų aparato šonų, kuris gali pasiekti nepaprastą greitumą — 370 kmtr. per valandą.

Japonijos karo aviacija mažai kuo atsilieka nuo didžiųjų pasaulio valstybių karo aviacijos. Paskutiniaisiais metais Japonijoje susirūpinta dar labiau padidinti karo aviaciją. Sudarytas penkmečių planas, pagal kurį Japonija turinti iki 1936 mt. pagaminti 750 naujų aparatų žemyno kariuomenei ir laivynui. Tam tikslui numatyta išleisti 1360 milijonų jėnų.

J. K.

Čekoslovakijoje bus sutrumpintas karo tarnybos laikas. Balandžio 5 d. Čekoslovakijos ministerių taryba priėmė karo tarnybos laiko sutrumpinimo įstatymo projektą. Pagal naująjį įstatymo projektą karo tarnybos laikas nustatomas 14 mėn. Iki šiol karo tarnybos laikas trukdavo 18 mėn.

Naujas projektas jau perduotas svarstyti parlamentui ir neabejojama, kad bus priimtas. Šis įstatymas jau turi būti taikomas pernai rudenį pašauktiems kariams.

Gedimino ordinas' generolui Baden-Powell

Pasaulio skautų šefą ir skautų judėjimo įkūrėją generolą lordą Baden-Powell Jo Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidentas š. m. vasario mėn. 22 d. apdovanojo D. L. K. Gedimino I laipsnio ordinu. Tas apdovanojimas buvo surištas su Baden-Powell 75 metų gyvenimo sukaktuvėmis. Apie tai „Karys“ jau rašė.

Insignijaus, kurį į Londoną nuvežė Lietuvos Skautų Sąjungos užsienių dalies vedėjas mjr. vyr. skautininkas Aloizas Valušis, įteikimas lordui Baden-Powell buvo tik š. m. balandžio mėn. 13 d. mūsų pasiuntinybėje Londone. Įteikimo ceremonijos praėjo labai iškilmingai ir jaukiai bei maloniai. Jose dalyvavo, be generolo Baden-Powell, ponų Sidzikauskų ir mjr. Valušio, p. Lancelot Oliphant, Britų užsienių reikalų viceministeris; p. Seymour, tos ministerijos direktorius; p. Hubert Martin, tarptautinio skautų biuro direktorius; generolas A. Burt, generolas Knox ir Bossom, parlamento nariai, Georges Glasgow, žinomas žurnalistas ir kiti.

Lordui Baden-Powell, be ordino, buvo įteiktas Lietuvos Respublikos Prezidento laiškas. Gi generolui Burt ir p. H. Martin buvo įteikti aukšti Lietuvos skautų garbės ženklai „Lelijos“ ordinais, kuriais juos apdovanojo mūsų skautų šefas J. E. Respublikos Prezidentas. Taip pat apdovanotiems buvo įteikti gražūs ordinų diplomai ir puikiai įrišti „Skautų Aido“ — Lietuvos skautų iliustruoto laikraščio — komplektai su atitinkamais užrašais.

Įteikdamas generolui Baden-Powell ordiną, p. Sidzikauskas pasakė kalbą, kurioje pažymėjo, kad skautų judėjimas giliai įleido šaknis ir Lietuvoje ir, kad čia Baden-Powell vardas yra gerai žinomas ir gerbiamas ir, kad apdovanodamas Baden-Powell šiuo ordinu, Lietuvos Respublikos Prezidentas ir skautų šefas rodo, kad jis pripažįsta didelius skautystės įkūrėjo ir pačios skautystės sistemos nuopelnus visai žmonijai ir Lietuvai.

Baden-Powell, atsakydamas į p. Sidzikausko kalbą, pareiškė savo nepaprastą dėkingumą už suteiktą garbę ir pažymėjo, kad jis laiko, jog garbė nėra skiriama jam asmeniškai, bet visai skautijai. Jis pabrėžė didelį savo džiaugsmą, kad Lietuvos vyriausybė palaiko skautus ir tuo padrąsina jų judėjimą ne tik Lietuvoje, bet ir visose kitose šalyse. Baigdamas jis pastebėjo, kad šią vasarą mano atvykti į Lietuvą, nes jam yra labai malonu pačiam susipažinti su mūsų skautais bei pareikšti mūsų Respublikos Prezidentui, maloniam skautų šefui, savo gilią padėką už Gedimino ordinu suteiktą garbę ir pareikšti Jo Ekscelencijai savo didžią pagarbą.

Baden-Powell su šeima, žmona — pasaulio skaučių vade — sūnumi ir dviem dukterim atvyksta Lietuvon šią vasarą rugpiūčio mėn. 14 — 16 dienomis. Tai bus didelis džiaugsmas ir didelė šventė visai dešimties tūkstančių Lietuvos skautų ir skaučių šeimynai.

Į Lietuvą Baden-Powell lydės senas Lietuvos skautų prietelius brigados generolas A. Burt. Generolas Burt jau buvo Lietuvoje 1928 metais. Čia jis paliko skautams ir skautėms po skydą — pereinamąją dovaną geriausioms skautų ir skaučių draugovėms.

Be šių skydų, simpatiškas generolas pas visus su juo susitikusius skautus paliko kuo maloniausio atsiminimo. Prieš kelias dienas p. Burt buvo atsiuntęs mūsų skautų vyriausiam skautininkui pulk. J. Šarauskui malonų laišką, kuriame dėkojo už „Lelijos“ ordiną ir reiškia didelio susidomėjimo Lietuvos skautais. Šią vasarą atvažiavęs į Lietuvą generolas Burt pamatys, kad nuo jo atsilankymo pas mus 1928 m., Lietuvos skautai toli pažengė.

Antrasis apdovanotas š. m. balandžio mėn. 13 d. „Lelijos“ ordinu Hubert Martin yra tarptautinio skautų biuro, kurio rezidencija Londone, direktorius ir vienas didžiausių skautų vadų. Jo rankose yra visas įvairių tautų skautų vienijimo darbas ir tarptautinio skautų laikraščio „Jamboree“ leidimas. Tarp kitko šio laikraščio paskutiniame numeryje, pirmame puslapyje, yra straipsnis apie garbę, kurią suteikė Lietuvos Respublikos Prezidentas pasaulio skautų įkūrėjui, jį apdovanodamas D. L. K. Gedimino pirmo laipsnio ordinu. P. H. Martin, pas majorą Valušį, dėkodamas Lietuvos skautų sąjungos vadovybei už „Lelijos“ ordiną, prašė pareikšti Lietuvos skautams, kad apie juos jis visada buvo ir yra aukštos nuomonės ir perduoti jiems jo nuoširdžiausius linkėjimus.

Baden-Powell yra labai patenkintas, gavęs mūsų Gedimino ordiną. Jo Ekscelencijai p. Respublikos Prezidentui jis parašė nepaprastos padėkos laišką. Taip pat specialiu laišku p. majorui Valušii jis dėkoja už ordino atvežimą. Jis rašo, kad yra pramokęs lietuviškai tarti „ačiū“, tik dar nežino kaip reikia šį žodį rašyti. Baden-Powell atsiunčia Lietuvos skautams ir jų vadovybei daug linkėjimų. Įdomus supuolimas, kad Gedimino ordino kaspino spalvos yra paties generolo Baden-Powell spalvos, gi lietuviškos tautiškos spalvos yra anglų gvardijos 5-tojo dragūnų pulko spalvos, kurio vadu buvo Baden-Powell Indijoje 1897—1899 metais ir prie kurių spalvų jis yra labai prisirišęs.

Bendrai tenka pažymėti, kad mūsų dekoracijos anglų aukštų skautų veikėjų buvo labai džiaugsmingai priimtos ir stipriau surišo mūsų skautų sąjungą su viso pasaulio skautystės centru ir skautų judėjimo įkūrėju. Pono majoro A. Valušio kelionė Londonan yra visai pasisekusi ir, reikia manyti, kad generolo Baden-Powell atvykimas Lietuvon dar daugiau sustiprins mūsų broliškus ryšius. Lietuvos skautai, nenustodami savo tautiško, žengia kartu su didžiųjų viso pasaulio trijų milijonų skautų-skaučių šeima po Baden-Powell skautystės vėliava. Pasaulio skautų šeimynoje Lietuvos skautai nėra paskutiniai.

Grįždamas iš Londono, majoras Valušis aplankė Prancūzijos ir Belgijos skautus, nuo kurių vadovybės atvežė irgi daug simpatijos pareiškimų ir širdingų linkėjimų. Ypač su Prancūzijos katalikų skautais palaikome širdingus santykius ir manome, kad kitą vasarą jų atvyks į Lietuvos skautų tautinę stovyklą.

S.

Estijos kariuomenės 1 pėst. pulko sukaktuvės.

Š. m. balandžio mėn. 25 d. suėjo 15 metų, kai Taline buvo pradėta steigti estų tautinės kariuomenės dalis — 1 pėstininkų pulkas. Tą dieną po ilgų tamsių amžių atgijo senoji estų kariuomenė (eesti maleva), kuri kadaise buvo pragarsėjusi savo nepaprastu narsumu. Ypač ji buvo gerai žinoma Pabaltijoje. Čia ji XIII a. pradžioje per 16 metų didvyriškai kovojo dėl savo nepriklausomybės ir laisvės su daug gausingesniu ir geriau ginkluotu priešu — kalavininkų orde- nu. Šios kovos galas buvo liūdnas: garbingo vado ir tautos didvyrio Lembito (Lembitu) kariuomenė buvo nugalėta prie Paalos (Paala — dabartinės Estijos vidury).

Estija neteko savo nepriklausomybės. Per ištisus amžius estai vilko svetimųjų jungą. Pagaliau 1917 — 1918 m. sugriuvo Rusija. Ir po revoliucijos, drauge su kitomis valstybėmis, atgijo ir Estija.

Estų kariuomenės dalių steigimas buvo svarstomas 1915 ir 1916 m. Jų sumanytojas buvo žinomas veikėjas Jonas Tenisonas (Jaan Tõnisson), buvęs valstybės galva (prezidentas), dabartinis užsienių reikalų ministeris. Šis sumanymas nerado pritarimo atitinkamoje rusų vyriausybės sluoksniuose. Be to, buvo ir kitokių kliūčių.

1917 m. kovo-balandžio mėn., kai jau buvo sugriautas caro sostas, prasidėjo stipresnis tautiškas judėjimas. Tautiškų pulkų steigimas sudomino plačius estų karių sluoksnius. Subruzdo steigti tam tikrus karių komitetus Taline, Petrograde, šiaurės fronte, I, V ir XII armijose, rumunų ir Kaukazo frontuose. Beveik visose žymesnėse įgulose susidarė įgulų komitetai, kurie savo ruožtu jungėsi į sąjungas. Ypač tankus komitetų tinklas susidarė Suomijoje.

Estų visuomenė, išskyrus pačius kairiausius, pritarė karių sumanymui ir visokeriopai juos rėmė. Įvairiose vietose buvo įsteigti kariuomenės biurai. Įvairiems reikalams svarstyti buvo šaukiami estų karių ir kariuomenės dalių atstovų suvažiavimai ir konferencijos. Pirmasis visos Rusijos estų karių kongresas buvo 1917 m. liepos 1 — 4 d. Taline. Šis kongresas įsteigė Taline centrinį estų ka-

riuomenės dalių organą — vyriausiąją estų karių komitetą, kurio pirmininkais vienas po kito buvo prap. K. Piots ir podp. A. Rei (paskum abu buvo nepriklausomos Estijos prezidentais). Nuo 1917 m. liepos mėn. 1 d. pradėtas leisti Taline estų kariuomenės dalių laikraštis „Eesti Sõjames“. Be to, buvo leidžiamas specialus estų laikraštis Suomijoje (Lapeenrata).

Estų kariuomenės dalių steigimas sutiko ir priešų. O tie priešai buvo: estų bolševikai, rusų kareiviai ir jūrininkai ir rusų tautininkai. Ypač priešinosi Talino darbininkų ir kareivių atstovų taryba. Pagaliau prisidėjo ir Petrogrado darbininkų ir kareivių atstovų ta-

karininkų ir 1582 kareivių. Po to pulką vėl papildė ir pavedė ginti pajūrį prie Hapsalos.

Tuo pat metu buvo stengiamasi gauti leidimą steigti daugiau dalių. Norėta sudaryti nors vieną estų diviziją, o geriausiu atveju korpa. Tuo reikalu ne kartą kreiptasi į karo ministeriją, į vyriausiąją kariuomenės vadą, į šiaurės fronto vadą ir į k. Žadėt žadėjo, bet pažadų niekas netesėjo. Rusų valstybinės ir įvairios revoliucinės įstaugos nepritarė drausmingų tautiškų dalių steigimui, nors ir matė, kad rusų jau griūva. Taigi estams steigiant kitas dalis, be sakytojų 1 pėst. pulko ir atsargos bataliono, teko griebtis gudrybių.

Pirmieji estų kariškų dalių steigimo veikėjai:

Jaan Tõnisson. Konstantin Päts. Gen. mjr. A. Tõnisson. Gen. ltn. I. Laidoner.

ryba. Santykiai buvo tiek paaštrėję, kad Taline jau buvo laukiama ginkluoto susirėmimo. Pagaliau ši byla baigėsi tuo, kad estai buvo priversti atsisakyti steigti du tvirtovės pulkus Taline, bet Rusijos karo ir jūrų ministeris Kerenskis leido gegužės mėn. 20 d. steigti vieną pėstininkų pulką tik ne Taline.

1 estų pulkas buvo pradėtas steigti Rakveroje. Jį įsteigė pulk. A. Tõnisson, dabartinis generolas majoras, divizijos vadas. Kadangi į steigiamą pulką susirinko per 10.000 karių, tai liepos mėn. buvo gautas leidimas įsteigti pulke atsargos batalioną.

Rugsėjo mėn. pulkas baigė tvarkytis ir tuojau išvyko į šiaurės frontą — į Volmaro apylinkę, o spalio mėn. pradžioje į Moonzundo pozicijas, kur, vokiečių kariuomenei ir laivynui užpuolus ir rusų dalims pakrikus, pulkas neteko 16

1917 m. spalio mėn. 14 d. šiaurės fronto vadas leido steigti atsargos batalioną Tartuose. To paties mėn. 19 d. Taline pradėtas steigti 3 pėst. pulkas. Gruodžio mėn. 19 d. pradėta formuoti 1 estų divizija. Divizijos vadu buvo paskirtas pulk. I. Laidoneris, dabartinis gen. lt., buvęs nepriklausomybės karo metu vyriausias kariuomenės vadas, o štabo viršininku — pulk. S. Soots, dabartinis gen. mjr.

2 pėst. pulkas pradėtas steigti lapkričio mėn. 21 d. Vilande, inžinerijos kuopa — gruodžio mėn. 18 d., 4 pėst. pulkas — gruodžio mėn. 19 d. Rakveroje, artilerijos brigada — 1918 m. sausio mėn. 16 d. Hapsaloje, kavalerijos pulkas — sausio mėn. 20 d.

1918 m. vasario mėn. 24 d. estai paskelbė savo nepriklausomybę. Estų tautiškos kariuomenės dalys sudarė nepriklausomos Estijos kariuomenę. Tuo pat metu vokiečiai okupavo Estiją. Estų kariuomenė

MOTINA

(Motinos dienos proga).

Mes apsigyvenom kaimo gale, mažutėje trobelėje. Priešai po sėkmingų kautynių buvo toli nuvyti. Mūsų kuopa buvo rezerve. Mes ilsėjomės. Mes pergyvenom visus tuos džiaugsmus, kuriuos tik gali suprasti karys laimėjęs kovą.

Kai mudu su Antanu pirmą kartą žygiavome gatve, mus viename kieme sutiko senelė. Antanas žygiavo pirma. Iš po kepurės jam juodavo plaukai ir blykčiojo tamsios akys. Senelė pridėjo ranką prie akies, užsidengdama nuo saulės, ir sekė Antaną. Ji palengva, lyg stebėdamasi juo, ilgu žvilgsniu jį išmatavo nuo galvos ligi kojų.

— Gerą dieną, mamut! — Pridėjau ranką prie kepurės. — Ar negalima būtų pas tamstą apsistoti? Neilgam, keletai dienų.

— Gera diena! — Ji dar kartą žvilgterėjusi į Antaną ėmė svyruoti į vidų.

Tai buvo maža trobelė. Ant stalo stovėjo mažas kryželis ir gulėjo duonos kepalėlis. Senelė puolė prijuosčiu valyti stalą.

— Nesistebėkit, vaikeliai, viena gyvenu. — O senas žmogus ir tvarkos nebepalaiko.

— Tai, mamute, šeimos daugiau neturi?

— Turėjau, vaikeliai, bet dabar nebeturiu... Toks

pat mano Juozelis buvo. Toks pat... Ir ji vėl grįžtelėjo į Antaną, kurio tamsios akys braižė senelės malonų, raukšlėtą vaidą.

Jos veidas staiga apsiniaukė, rankos ėmė drebėti ir akyse pasirodė ašaros.

— Toks geras buvo vaikelis. Tas vienintelis... Jis kalbėjo apie laisvę, nepriklausomybę... Ir vieną vakarą, pasispaudęs šautuvą, išėjo... O paskui buvo parvažiavęs svečiuosna. Toks gražus kareivėlis! Taip jam tie rūbai pritiko... O neperseniai gavau žinią — žuvo...

Drebančiomis rankomis paėmė nuo lentynos ryšulėlį ir iš jo išvyniojo mažą paveikslėlį. Ten stovėjo liesas, apvalaus veido, labai panašus į Antaną kareivis.

Kai ji paėmė į rankas ir prikišo akis prie paveiklo, per jos veidą perbėgo laimės šešėlis. Tai buvo motinos džiaugsmas, kuri tik taip moka džiaugtis savo vaiku.

Padėjusi paveikslą, atnešė ant stalo vėl tą patį duonos kepalėlį ir pastatė atnešusi iš kampo porą pieno puodelių.

— Valgykite. Gal pavargę esate. Gal, toli reikėjo vaikščioti. Štai čia dvi lovos. Štai ši, kur Juozelis

negalėjo pasipriešinti ir todėl laikėsi neutraliteto.

Tačiau vokiečių jėgos buvo silpnos. Jie bijojo bolševikų. Todėl leido estų dalims ir toliau veikti. Estų kariuomenės vadu buvo paskirtas pulk. (dabar gen. mjr.) A. Larka. Divizijos štabas virto kariuomenės štabu. Be to, buvo įsteigtas kariuomenės teismas, jūrų batalionas, registracijos biuras ir k.

Bet tokia būtis nepatiko vietos vokiečių dvarininkams. Jie negalėjo pakeisti estų kariuomenės, nes joje matė Estijos nepriklausomybės pagrindą. Prasidėjo intrigos, kurios baigėsi tuo, kad kovo mėn. 20 d. vokiečių okupacinės kariuomenės vadas gen. v. Seckendorf išleido įsakymą išformuoti estų kariuomenės dalis.

Visos pastangos pakeisti saktąjį įsakymą pasiliko be vaisių. Teko dalis išformuoti, o ginklus ir įvairių karišką turtą atiduoti okupantams. Dalių likvidavimas buvo baigtas 1918 m. balandžio mėn. 18 d. Po to dar kai kurį laiką veikė likvidacinės komisijos.

Vokiečiai, kai tik buvo išformuotos estų kariuomenės dalys, ėmė dar daugiau gyventojus spaus-

ti. Nepasitenkinimas ir neapykanta viešpatavo visuose visuomenės sluoksniuose. Karininkai ėmė slaptai organizuoti „savisaugą“, kuri galėtų būti pasiruošimu stoti į darbą, kai tik žlugs okupacija. Ir to ilgai laukti nereikėjo. Tų pat metų rudenį vakarų fronte vokiečiai pralaimėjo. Jų jėgos tirpte tirpo. Okupacija žlugo. Teisėtoji Estijos vyriausybė galėjo vėl laisvai veikti. Kariuomenės dalys vėl susirinko. Lapkričio mėn. 21 d. prasidėjo karas su Sovietų Rusija. Šis karas baigėsi 1920 m. vasario mėn. 24 d. taikos sutartimi Tartuose (Tartu).

Šio karo metu 1919 m. birželio mėn. Estiją puolė vokiečių kariuomenės skeveldros — Landeswehr. Tačiau vokiečiai buvo sutriuškinti. Ir tuo, nors iš dalies, buvo atsistatę už kankinimus ir neteisības, kurių tiek daug teko iškentėti vokiečių okupacijos metu.

Estų tautiškos kariuomenės dalys (1917 — 1918 m.) suvaidino Estijos istorijoje labai žymų vaidmenį. Jos padėjo tvirtus nepriklausomos Estijos pamatus. Jų dėka iš plačiosios Rusijos susirinko estai kariai ir sudarė savo kariuomenės branduolį, kuris nepriklausomybės kare nulėmė pergalę.

Priešingu atveju vargu būtų buvę laimėta.

Estų kariai buvo aktyvūs nepriklausomybės šalininkai ir skelbėjai tuo metu, kai buvo svarstomi autonomijos, federacijos ir nepriklausomybės reikalai. Kariai, neabejodami, pasisakė už nepriklausomybę. Jie tikėjo į šviesią ateitį. Jų viltis įsikūnijo. Ir Estijos nepriklausomybė paskelbta ir išlaikyta daugiausia karių pastangomis.

Pagaliau pažymėtina ir tai, kad estų tautiškos kariuomenės dalys kovojo su netvarka, gynė piliečius ir jų turtą didžiausios suirutės metu, kai buvusi estų krašte rusų kariuomenė, netekusi drausmės ir žmoniškumo, ėmė plėsti gyventojus. Drąsus estų dalių pasipriešinimas išgelbėjo kraštą ir tautą iš didelio pavojaus. Didelėmis pastangomis pasisekė kraštą išvalyti tiek, kad prieš vokiečių okupacinės kariuomenės atėjimą visame krašte turėjo valdžią estų įstaigos ir kariuomenė.

Estų kariuomenės eilėse, visuomenės veikėjams remiant, buvo padėti pagrindai ir dabartinei galinčiai organizacijai „Eesti Kaitseliit“ (panašiai į mūsų šaulių sąjungą). Ji atsirado didžiausios netvarkos ir suirutės metu ir slaptai susiorganizavo per vokiečių okupaciją.

gulėdavo. Galėsit atsilsėti. O dabar aš eisiu malkų atnešti... Gal sušalę esate.

Senelė apie mus tupinėjo, kaip apie savo vaikus ir taip maloniai kalbėjo, kad mes greitai pasijutome, kaip tėvų namuose.

Ir nuo to laiko mes susigyvenome su ja taip, lyg, rodos, buvome viena šeimyna. Ji rūpinos mumis, klausdavo, ar ko netrūksta. Ir mes jai padėdavome.

Po kiek laiko mūsų kuopai buvo įsakyta vykti į frontą. Mes turėjome atsisveikinti su senele. Ypač jos gailėjosi Antanas. Jis buvo našlaitis. Jis tarnavo dvare. Jo tėvas seniai buvo į Ameriką išvažia- vęs ir ten be žinios dingo. Motina, dar jam mažam esant, mirė. Jis dabar pirmą kartą pajuto tokią šeimos laimę. Kai mes paspaudėm jos drebančią ranką, ji tarė:

— Vaikeliai, žiūrėkit, būkite geri ir Dievo neužmirškite. Jis jus saugos nuo viso pikto... Ir ji drebančia ranka peržegnojo mus ir užsidengė skarele akis...

Kova tęsėsi be paliovos jau kelintą dieną.

Dūmų ir parako kvapas tvino ore. Antanas leido šūvį po šūvio į priešų pusę. Kartais, pakeldamas akis, toli matė judančius pilkus taškus, kurie kaip skruz- dės ropinėjo horizonte.

Priešas slinko pirmyn. Pamenu, kaip pašokom staiga iš apkasų, kaip sužaubavo durtuvų eilės ir puolėme priešą. Mačiau kaip piktai sublykčiojo Antano akys ir kaip jis pašokęs lėkė pirmyn. Viskas dėjosi žaibo šuoliu, kad sunku buvo ir pamatyti.

Kai mes, apsvaigę kovos ugnimi, prasiblaivėme, vėl buvo ramu. Priešas buvo nugalėtas, jo dalys iš- blaškytos ir paimtos nelaisvėn. Bet Antano draugų tarpe nebebuvo. Vėliau sanitarai apžiūrėjo kovos lauką ir jį rado gulintį be žado. Iš jo peršautos ko- jos sunkėsi kraujas. Aš aplankiau sužeistą draugą. Kai jis pamatė mane, jo akys nežymiai prašvito.

— Antan, ar tau skanda?

— Ne! Aš džiaugiuos, kad atkeršijau priešui už savuosius ir už Juozelį...

Sužeistieji buvo nuvežti į užpakalį, į tą patį kai- mą. Su gailesčiu ir ašarotomis akimis senelė pažino

sužeistą. Ji prašė gydytoją, kad patalpintų jį jos trobelėje, kad ji galėtų jį slaugyti ir rūpintis.

Kol jį išvežė į ligoninę, senelė sėdėdavo prie lo- vos ir žiūrėdavo į ligonio išgeltusį veidą.

— Vaikel, ar ko netrūksta? Gal gerti nori? — už- klausdavo ji ir vėl susirūpinusi sukinėjosi prie li- gonio.

— Ar turi, vaikel, mamą? — susimąščiusi senelė paklausė.

— Ne! — liūdnai pakėlė akis Antanas.

— O tėvą?

— Ne!

— O ūkis didelis namuose?

— Aš ir namų neturiu...

— Žinai, vaikel, kai baigsis karas, tu grįžk pas mane. Mano 6 hektarų žemės gabalėlis. Dirbsi žemelę ir duonelės užteks. Tu atstosi mano Juozelį. Ir būsi mano sūnus. Ji uždėjo ant jo galvos ranką. Ji kal- bėjo taip meiliai, kad jis pajuto kaip smarkiai ėmė plakti širdis.

— Dėkui, tamstai, dėkui. Nuo šiol būsi tamsta mano motina. Aš tamsta rūpinsiuos. — Ir jis senelėi pabučiavo ranką.

Kova baigėsi. Nutilo skaudūs patrankų griaus- mai. Aš atsiskyriau su Antanu ir jo ilgai nebeteko ma- tyti. Kartą, bekeliaudamas, užsukau į tą patį kaimą. Atsiminiau kovų laikus ir gerą senelę. Vėl užsukau į tą pačią trobelę. Sutiko ta pati senelė. Tik jos vei- das dabar buvo išraižytas dar gilesnėmis raukšlėmis. Netrukus pro duris įėjo jaunas, saule įdegęs vyras. Iš tamsių juodų akių pažinau Antaną.

— Sveikas, Antanai!

— Na, kaip tu Broniau? — Vėl mes pasijutom artimi draugai. Tuo tarpu priėjo prie mūsų senelė ir maloniai prakalbėjo:

— Nors ir sena esu, bet vis dėlto Dievas dar ne- apleidžia. Mano Antanėlis toks kruopštus, toks ge- ras, kaip kad ir mano Juozelis buvo. O jis toks gra- žus kareivėlis buvo! Ir taip jam tie rūbai pritiko...

J. D-čius.

Kai kurių įžymių žmonių motinos

„Verčiau mano sūnus rūpintųsi kapitalu, negu rašytų tą kvailą „Kapitalą“.

Taip rašė 1866 m. Karolio Markso motina savo broliui, komercijos patarėjui Volfgangui Krauze. O kamercijos patarėjas kitame savo laiške pranašavo, kad „Kapitalas“ duosias nušimčius. Jis tai rašė dau- giau sesers nuraminimui, nes iš viso jo laiško kyšojo pykčio jausmas, kadangi jis su didele neapykanta žiū- rėjo į savo sesers sūnaus „popieros gadinimą“.

Šitą susirašinėjimą mes matome įdomioj, neseniai išėjusioj Paulio Elbogeno knygoj, kuri pavadinta „Liebste Mutter“. Šitoj knygoj surinkta laiškų ko- lekcija, kuriuos didieji žmonės rašydavo savo moti- noms.

Knygos autorius įžangoj prisipažįsta, kad jo kny- ga daug kenčia nuo blogo kai kurių didelių žmonių įpročio naikinti visus savo laiškus, kuriuos siųsdavo ir kuriuos gaudavo. O tie laišakai, kurie išliko, dažnai bū-

na ne tokie įdomūs, arba įdomūs tiktai garsių žmonių laiškų rinkėjams, kolekcionieriams. Atsitinka dar ir taip, kad įdomesnieji didelių žmonių laišakai išgraib- tomi jų giminių ir artimųjų. Taip, pavyzdin, po gar- saus vokiečių filosofo Nietše mirties nieko nepasili- ko be skalbėjos sąskaitų ir mažai vertingų raštelių, kuriuos įdavęs tarnaitė filosofas siųsdavo artimiaus- ion krautuvėn bargan produktų pirkti. Bet nežiū- rint suminėtų kliūčių, knygos autorius surinko turtin- giausią medžiagą, kuri išsemiamai apibūdina didelių žmonių motinas.

Prieš skaitytojo akis, nelyginant kaleidoskope, per visus paskutinius penkis šimtmečius slenka visa mokslininkų, poetų, rašytojų, kompozitorių, filosofų, dailininkų, karo vadų, tyrinėtojų gvardija — visa pa- veikslų galerija. Bet... nevisada didelių žmonių ir jų motinų sugyvenimas buvo ideališkas.

Štai Liuterio motina, žiauri fanatikė, niūri, be

šypsena. Jos ir jos sūnaus susirašinėjimas laiškais buvo beveik pikto pobūdžio. Viename laiške sūnus primeta motinai, kad vieną kartą motina jį buvo primušusi iki kraujo ir to priežastis buvusi labai menka — dėl kažin kokio riešuto. Pažymėtina, kad Liuteris savo laiškuose į motiną kreipiasi beveik oficiališkai:

„Labdaringajai ir vertingajai poniai Margaritai Liuther, aukštai gerbiama našlei Mansfeldl“. Šitaip kreipėsi Liuteris į motiną, kai ji sunkiai sirgo. Toliau Liuteris rašė: „žinokit, aukštai gerbiama gimdytoja, kad jūsų liga — bausmė, kurią pasiuntė jums Aukščiausias ir bausmė labai maža, nes jūs, man rodos, užsitarnavot daugiau! Atminkite, kad daugeliui jis siunčia mirtį nuo budelio rankos, ugnij arba vandenyj.“

Taigi — „nuramino“! Liuteris, matyt, ilgai negalėjo užmiršti mušimo ir keršino net tada, kai silpna motina gulėjo mirties patale.

Poetas Viland'as irgi nelabai mylėjo savo motiną, todėl, kad ji buvo labai šykšti. Ji net likusius vaistus supildavo į vieną butelį, nesiryždama jų išlieti — juk tai kaštavo pinigą. Poetą motina dažnai bardavo už laukus sąsiuviniuose: reikia, girdi, rašyt ekonomiškiau! Kai poetas mokėsi universitete, motina jo nelepino, nors pinigų trūkumu anaipol negalėjo skųstis. Kai poetas Viland'as buvo jau šeimos tėvu, jo motina net ir tada nepaliovė kišusis į jo šeimos reikalus. Dažnai jis motinai primindavo, kad šeimai išlaikyti išlaidos imamos ne iš jos kišenės, bet tas ją maža įtikindavo.

Nesisekė ir Šopenhaueriui. Tiesa, jo motina buvo labai išauklėta moteris, žinoma net literatūros pasaulyje (19 amž. antrojo pusėje). Ji parašė 24 sentimentalūs romansai. Bet ji atstūmė Šopenhauerį savo savi-meile ir perdideliu egoizmu. Į savo sūnų ir jo filosofiją ji žiūrėjo iš aukšto, manydama, kad visais atžvilgiais ji už savo sūnų visuomet yra aukščiau. Tai matyti iš jos laiškų, kurie parašyti šaltu, susilaikančiu tonu.

Lasalis karštai mylėjo tėvą, bet nemylėjo motinos. Kai vieną kartą pas jį į Frankfurtą atvažiavo tėvas, jis metė visus reikalus — skubėjo pasitikti tėvą. Motinai pranešus apie jos atvažiavimą, jis jai atsakė, kad užverstas svarbiais darbais, ir matyt, negalėsias jos pasitikti. Tai buvo siaurų pažiūrų ir labai smulkmeniška motina.

Fridrichas Engelsas taip pat negalėjo savo motina girtis. Viename laiške savo sūnui, gyvenusiam Lon-

done jau 50 metų, ji skundžiasi, kad jis nuėjęs blo-guoju keliu ir prakeikusi Karolį Marksą, kuris jį iš-vedęs iš kelio. Į tai Engelsas atsakė: „Marksas čia nekaltas. Tvirtinu, jei jo ir nebūtų, aš eičiau tuo pat keliu, kuriuo jau einu 30 metų.“

Išimtį sudarė poeto Geinės motina, labai išlavinta moteris, plačių to meto pažiūrų, anksti pastebėjusi sūnaus gabumus ir maloniai stebėjusi, kaip sūnus tiesia kūrybos sparnus.

Jis savo motiną vadindavo „slaptąja patarėja“, informuodavo apie savo sumanymus, skaitydavo savo naujus kūrinius.

Negalėjo skųstis savo motina ir kitas didis vo-kiečių poetas Šileris. Laiškai, kuriuos jie vienas antram rašydavo, buvo širdingi ir jautrūs. Lyg juok-damasis iš tų laikų papročių, viename laiške vadina motiną „jos šviesybe“, nors ji prieš pavardę ir ne-galėjo rašyti „fon“, nes buvo paprastos kilmės.

Poetas Geinė rašė motinai „mano neįkainojama, briliantinė mamytė“, o viename laiške vadina „brangioji kačiukė“, tuo tarpu, kai ta „kačiukė“ sirgo širdies nutukimu ir beveik negalėjo keltis iš lovos.

Goethe, Schilleris, Geinė sudaro tas laimingas išimtis gero sugyvenimo su savo motinomis srity. Kiti gi didieji žmonės nebuvo tiek laimingi, tarp jų ir jų motinų dažnai kildavo nesusipratimai.

Bet, reikia manyti, mūsų laikais šitu atžvilgiu esame laimingesni, nes moterys beveik nepanašios į tas, prieš 100 metų buvusias. *Ant. Gulkis.*

Savanoriai kūrėjai

Trakų skyrius. Balandžio mėn. 17 d. laikinoje Trakų apskrities centro buveinėje, Kaišiadoryse, buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių D. L. K. Birutės Trakų skyriaus narių visuotinis metinis suvažiavimas.

14 val. suvažiavimą atidarė skyriaus valdybos pirmininkas J. Kapočius. Pagerbus mirusius skyriaus ir bendrai sąjungos narius, garbės prezidiuman pakviestas: Trakų apskrities v-kas p. Merkis, kariuomenės atstovas kap. Juodvalkis ir ats. mjr. p. Virbalis. Darbo prezidiuman išrinkti: p. p. Bagdonavičius, Baranauskas ir Ambrazevičius. Pirmi sveikino savanorius Trakų apskrities viršininkas p. Merkis, kariuomenės atstovas kap. Juodvalkis ir kt. Suvažiavimą raštu sveikino V šaulių s-gos rinktinės štabas, vadas ir valdyba su visais šauliais. Valdybos veikimą pranešė p. p. Kapočius ir Ambrazevičius.

Naujon skyriaus valdybon išrinkti: ats. gen. ltn. Liatukas, ats. karo vald. Petrauskas Konstantinas, ats. pusk. Ambrazevičius Pranas, Baranauskas Kazys ir eil. Kapočius Juozas. Garbės teismā išrinkti: ats. gen. ltn. Liatukas, pulk. Šaudzis ir ats. mjr. Virbalis. Taip pat išrinkti 6 atstovai į suvažiavimą.

Suvažiavimas pasveikino: Respublikos Prezidentą, ministerį pirmininką ir jo asmenyje visą vyriausybę, krašto apsaugos ministerį, susisiekimo ministerį, L. K. K. Sav. S-gos centro valdybą ir L. Š. S-gos centro valdybą.

Savanoris kūrėjas.

Katės lėktuvuose. „Kario“ skaitytojai gal dar neužmiršo, kai iš Vienos lėktuvais buvo nugabenta kelios dešimtys tūkstančių kregždžių į Veneciją. Tai atsitiko todėl, kad kregždes užklupo netikėtas šaltis. Šiomis dienomis Paryžiaus miesto burmistras kreipėsi į Venecijos miestų savivaldybes, ar negalima būtų tokiu pat būdu iš Venecijos į Paryžių, kuri dabar iš visos Prancūzijos užklupo daug alkanų žiurkių, atgabenti keletą šimtų kačių, kurių Paryžiuje didelis trūkumas, tuo tarpu kaip Venecijoje šimtai kačių be jokios priežiūros ir pastogės.

Reiterio telegramų agentūra, pranešdama šią žinią, iš savo pusės pridėjo, kad Paryžius nori įgyvendinti tą idėją, kuri neseniai kilo kačių parodoje Gavoe, kad greitesniam žiurkių naikinimui reikėtų įvežti ypatingą kačių rūšį, kurios turėtų didelį patraukimą medžioti vien tik žiurkes.

Verpių pilies kalnas.

Skautų iškilmės Kaune.

Viena gražiausių ir brangiausių skautams švenčių yra šv. Jurgio diena. Tą dieną viso pasaulio skautai kuo iškilmingiausiai mini savo patrono šv. Jurgio riterišką gyvenimą ir semias sau jėgų iš jo skaisčios sielos ir darbų kovai su gyvenimo blogybėmis. Tą dieną ypatingai giliai primenamas skautams klasiškas skautizmo posakis — „naikink visa pikta pasauly, o pirmučiausia pačiam savy“... Toji bendra visiems skautams tradicija — iškilmingai švęsti šv. Jurgio šventę — visados buvo gyva ir Lietuvos skautų tarpe. Šiomet balandžio m. 24 d. žavėtinai gražiai tą brangią šventę paminėjo Kauno tuntas.

Gražiom eilėm iš ryto 9 v. 30 m. išsirikiavo Kauno tuntas Nepriklausomybės aikštėje. Čia daugybė susirinkusios publikos galėjo matyti 6 vilkiukų ir paukštyčių dr-vės, 6 skaučių dr-vės, 10 dr-vių skautų, 2 dr-vės skautų vyčių ir 3 draugovės

Kauno skautai išneša J. E. Respublikos Prezidentą iš gusarų maniežo Z. Grincevičiaus foto.

vyr. skaučių — iš viso 27 atskirus vienetus, kurie po savo vėliavomis turėjo susispietę 853 skautus. Vėliau, kada prie tunto iškilmių dalyvių prisidėjo ir kiti Kauno skautininkai bei žydų skautų vadovybės atstovai, tai šv. Jurgio šventės minėjime dalyvavo net per 900 skautų. Atvykus tuntininkui vyr. sktn. mjr. Šenbergui — raportas ir po trumpo, bet širdingo tuntininko sveikinimo, ant aukšto stiebo suplevėsuoja graži, dangiškos spalvos skautiška vėliava. Tunto skautai išklause išsakymo tuntui, kuriuo daug nusipelnusių skautų buvo atžymėti atitinkamais laipsniais. Tuntininkas vyksta apžiūrėti draugovių, kurios visos be išimties visu skautišku tvarkingumu atvyko dalyvauti iškilmėse.

10 val. tuntas vyksta į pamaldas Igulos bažnyčion ir čia miškas skautišku gairikių ir vėliavų nepaprastai iškilmingai lenkiasi prieš Viešpaties altorių pirmam varpeliui paskelbus pakilėjimo momentą...

Po šv. Mišių, jas atlaikęs vyriausias kariuomenės kapelionas kun. Mironas, prabyla į skautus, kviesdamas kovoti ir nugalėti blogybių slibiną ir kas kartą vis tobulėti, vis augti ir dvasioje kilti aukštyn. Turiningą pamokslą skautai sujaudinti išklauso ir širdyse kuria jaunatvės pasiryžimą ir energiją tai didžiai gyvenimo kovai.

Po pamaldų, karo orkestro maršui gaudžiant, visas tuntas ilgiausia rikiuotė žygiuoja Kauno gatvėmis į gusarų manežą. Gatvės pilnos žmonių. Maneže tvarkingai sustojus visam tuntui, atvyksta vyriausias skautininkas, kurį sutinka iš 900 žmonių krūtinų galingas šūkis: „Mūsų vadas jau atvyko jau, jau, jau; mūsų daug čia susirinko daug, daug, daug!“

Draugovės skubiai tvarkosi ir laukia atvykstant vyriausio savo vado — skautų s-gos šefo J. E. Respublikos Prezidento A. Smetonos. Gusarų aikštėj pasirodo Ekscelencijos automobilis ir... visas tuntas garbės saliotu sveikina atvykusį Šefą. Manežas nuaidi nauju galingu šūkiu — „Sveikas Šefe, mus aplankeš, valio, valio, valio!“ Į skautų šventę su Šefu kartu at-

vyko ir šefo pavaduotojas dr. Alekna, švietimo ministeris inž. Šakenis, krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis, vidaus reikalų ministerijos generalinis sekretorius pulk. Štencelis ir kt. Skautų šefas J. E. Respublikos Prezidentas vyksta prie tribūnos ir čia momentaliai gražiai subėga ir visi skautai. Šefas prabyla į susirinkusius skautus, primindamas vieną gražų paveikslą, kuriame atvaizduota, kaip mažas vaikelis eina per lieptą, ištiestą tarp dviejų uolų ir mato jis apačioje gražių gėlių ir nori jų siekti, bet tarp tų gėlių guli susivyniojusi angis ir tykuoja jį įkasti. Angelas sargas gelbsti ir saugo vaikelį. Šefas šio paveikslo idėją išskeldamas gražiai palygina su mūsų gyvenimu ir pabrėžia reikšmę ir tiesumą tų kelių, kuriais eina skautai. Baigdamas Vyriausias Lietuvos skautų Vadas palinkėjo skautams atnešti daug naudos mūsų Tėvynei. Išpūdingą Šefo kalbą skautai palydėjo himnu ir šūkiu — „Gyvuok, Prezidente, gyvuok!“

Visą savo sielą įdedančiam į Lietuvos skautų darbą, darbščiam ir energingam vyriausiam skautininkui pulk. Šaraskui už jo ypatingai didelių nuopelnus Šefas savo aktu suteikia **Gedimino Vilko** ordiną (tai aukščiausias skautų ordinas), kurį čia pat ir įteikia. Naujai pakelti į skautininkų laipsnį, pagal seną tradiciją, rankomis susipyne su visais kitais skautininkais, tarp kurių ir pats Šefas, iškilmingai davė skautininkų įžodį. Iš Kauno tunto šv. Jurgio šventėje Respublikos Prezidento aktu buvo į skautininkų laipsnį pakelti: iš paskautininko ir skautininko — Mag. Barniškaitė, į paskautininko laipsnį — mokyt. Albertas Zemribas, Stepas Jatautas, Vladas Kalasauskas, mokyt. Katar. Steponaitytė, mokyt. Emilija Balzerienė — šie naujieji paskautininkai tuo pakėlimu buvo įvesti į garbingą skautų vadų — skautininkų šeimą. Kun. Ant. Kiesylis; mokyt. Jonas Mašiotas ir mokyt. Aleks. Vaitkevičienė buvo Šefo aktu apdovanoti svastikos ordiniais. Be to, iš Kauno tunto psktn. Domas Stankūnas buvo apdovanotas ordinu „Už nuopelnus“; tą pat ordiną gavo ir psktn. Giedrė Žmuidzinavičiūtė.

Po visų apdovanotų sveikinimo ir ženklų įteikimo, Šefui ir aukštesniems svečiams bei publikai turėjo progos pasirodyti atskiros draugovės, o pasirodymai buvo tikrai įvairūs ir originalūs. Čia dr-vės parodė, kaip jos moka gražiai padainuoti; sesutės skautės bei mažieji vilkiukai ir paukštytės baletukų įdomių sušoko, skautai parodė, kaip jie gali per dvi minutes iškepti kiaušiniene ir su ją pavaišino Šefą. Kiti vėl per kelias minutes pastatė iš virvių puikų tiltą, kuriuo buvo galima vaikščioti. Kiekviena beveik draugovė turėjo sugalvojusi kokį nors

Skautų vadovybė išleidžia atvykusius aukštuosius svečius. Z. Grincevičiaus foto.

skirtingą, originališką šūkį. Visus sudomino „extra“ pačių skautų padaryti kupranugariai ir kiti šiltų kraštų žvėrys. Visiems patiko linksma vežo IX-os dr-vės mažiuko skautuko „prakalba“, kurioje jis gale palinkėjo Prezidentui „ginti Klaipeidą nuo prūsų ir į Vilnių mus nuvesti — Švento Jurgio tenai švęsti...“ Visus sužavėjo ir II-os skautų vyčių draugovės pi-

ramidės ir kiti skautų pasirodymai. Jie buvo tiek įvairūs, gausingi ir įdomūs, kad ir prie geriausių norų čia atpasakoti negalima.

Sefas, aple porą valandų praleidęs skautų tarpe, norėjo jau išvykti. Su neapsakomu entuziazmu jis buvo išneštas ant rankų į automobilį ir palydėtas triukšmingu valio. Entuziastiškai buvo išlydėti ir kiti svečiai, ypač vyriausias skautininkas ir skaučių vadė ponė Čiurlionienė.

Henr. Kelmas.

Kaišiadorių padangėje.

Šv. Jurgio šventėje Trakų skautų tuntas turėjo laimės susilaukti iš Kauno vyriausiojo skautininko, kuris atvyko skt. Palčiausko ir keliolikos Kauno tunto skautų lydėmas.

Iškilmingoji sueiga praėjo labai įspūdingai, kadangi atvirame ore prie savotiško iš akmenų sukrauto aukuro, gražiai apvertotoje aikštelėje, dalyvaujant didžiulei žmonių miniai, kaišiadoriečiai pirmą kartą taip skautiškai turėjo progos paminėti

viso pasaulio skautų patrono šv. Jurgio dieną. Vyriausias skautininkas pusračiu išsiriavusius skautus pasveikino šv. Jurgio švente ir tą pačią progą užriša Trakų tuntininkui taikos teisėjui J. Kasakaičiui raudoną kaklaraištį, kuriuo pažymėta, kad tuntininkas Respublikos Prezidento — skautų Sefo aktu buvo pakeltas į paskautininko laipsnį. Nepaprastai energingai Kaišiadorių skautų rėmėjai ir veikėjai ponai mokyt. Valerijai Karpavičienei įteikiamas ordinas „Už nuopelnus“.

Kaišiadoryse jaučiamas glaudūs ryšys tarp visuomenės ir skautų. Čia ir vietos pedagogai skautams be galo prielankūs. Nepaprastai gražų įspūdį darė karšta skautams, labai širdinga amatų mokyklos direktoriaus p. Škėmos kalba. Nemažiau malonu konstatuoti, kad skautuose labai aktyviai dirba globėjai p. Karpavičienė ir p. mokyt. Taškūnas.

Į iškilmes buvo atvykę skautai iš Vievio, kur nesant net jokiai aukštesnei mokyklai, yra susidariusi (ne iš mokinių sėkmingai veikianti draugovė, kurios vaidmuo šiame sulenkiname krašte be galo didelis.

H. Kelm.

Aytaus gimnazijos mokiniai prieš inkilėlių keimą į medžius.

Feljetonas.

Raitininkas per prievartą

Jeigu kuris miestietis arba šiaip civiliame gyvenime jau nors stačią gutaperčinę apikaklę, dangoraižį, dėvėjo, tai toks elementas apie žirgą žino tik iš pasakų knygos ir dainų. Jis gal pro arklį ir praeiti bijosi, o žiūrėk, pripasakos tau nebūtų dalykų apie garsius raitininkus, kurie zovada jodami nuo žemės pinigą pagriebia ir visokius triukus raiti dirba.

Su tokiais tipais mums nepakeliui. Bet Petras Petryla? Sakysite, vaikas gubernančių auklėtas, bijo pelės, katės. Visai ne! Galiu prisiekti kariško diržo sagtimi, kad tai tikras mūsų sodžiaus žaliūkas, mišes lietuviška kaimo duona, o arklio — nė iš tolo, kratosi, žegnojasi.

Bijojo baisiai Petryla ir kavalerijos. Bet sakoma: žmogus šaudo, o velnias kulkas gauda.

— Girdėjau! — sakydavo Petryla, kad raitininkus panaikins. Mat, vietoj arklių būsią traktoriai. Tai jį nei šert, nei valyt nereikės, o svarbiausia — nespiria ir nekanda toks traktorius.

Paėmė Petrylą ir paskyrė kaip tyčia į ulonus, o puskarininkis rodo jam kampe tokį žirgą ir aiškina:

— Štai, sako, tau „Aitvaras“. Arklys, kaip angis, lekia kai vėsulas. Šaunus bėris, tik kartais mėgsta vaikščioti ant užpakalinių...

Vaikščioja Petryla apie bėrį, vis ant pirštų galų, ir beria gailias ašaras ant pilkos žemelės, o bėris tik prunkščia.

— Ot Viešpaties bausmė. Nebent tik patsai ne-labasis jame sėdi. O ulonai žiūri į Petrylą ir šaiposi:

— Čia, vyruti, tau ne kaimo kuinas. Žiūrėk, abu galai užsirieta. Vieną naujoką tai piestu eidamas kokį kilometrą nešė, o paskui išlėkė į orą, apsisuko trisyk, lyg lėktuvas mirties kilpą išnerdamas.

— Nukrito žemyn? — pertraukė Petryla.

— Žinoma, kad ne aukštyn krinta. Arklys tau ne lėktuvas, čia ne aviacija... Žuvęs berneli...

Eina ulonai žirgų balnoti, o Petryla ir pamanyt bijo. Paėmė ir jis kamanas ir jau taikstosi pamauti, tik „Aitvaras“ kai suprunks, net avižos su garais pro šnerves išsivertė, o Petryla išgaravo iš arklidės kaip kamparas.

Kaip Petryla atsidūrė ant „Aitvaro“, jis ir patsai gerai neatsimena. Taip pat neatsimena, kaip jį nuo arklio nukėlė. Sako, kad žmonės, pirmąsyk lėkdami lėktuvu, atsargumo dėliai apšiauna kelias kelnes, bet Petryla tos paslapties nežinojo, todėl jo pirmieji bandymo rezultatai, anot ulonų, buvo gana šlapi.

Žirgas lėkė ir atlikinėjo visus, net statute nenumatytus raiteliškus numerius, kurie, palyginus su visokiomis ten „žirklėmis“, vieni niekai.

Užtat Petryla dabar laikomas geriausiu eskadrone raitininku. Jis dabar spiauja ant visokių traktorių.

— Ką čia ir kalbėt — nusišypso Petryla — atvesk, brole, ir patį liucipieriaus bėrį aš tau prajodinsiu, o mano vaikus, tai visus išmokysiu į bereitorius. Mano „Aitvaras“ vienu žvengimu lenkų pulką išgąsdins.

Pasakoja, kad Petryla, žut būt, ruošiasi lenkty-nėms prizui laimėti, o į pulką atvykusiems naujokams tai net pirštais rodo į Petrylą:

— Ot ana tas, tai ne tik erzilą, bet ir patį smaką prajodins.

HaBe.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Apdovanoti čekoslovakų ženklais.

Čekoslovakijos atstovui Lietuvoje p. dr. Niederle tarpininkaujant, Čekoslovakijos krašto apsaugos ministeris apdovanojo čekoslovakų lauko pilotų — lakūnų garbės ženklais šiuos mūsų aviacijos karininkus: plk. lt. Antaną Gustaitį; majorus: Leonardą Peseckį, Viktorą Reimontą, Vsevolodą Šembergą, Antaną Stašaitį ir J. Pyragių, ir kpt. Antaną Mačiuką.

Mūsų krašto apsaugos ministeris raštu pareiškė padėką Čekoslovakų krašto apsaugos ministeriui už apdovanojimą ir atstovui p. dr. Niederle už tarpininkavimą.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Balandžio mėn. 20 d. 9 val. jauni kareiviai išsirikiavo pulko aikštėje. Atnešus pulko vėliavą, grojant orkestrui, buvo nuvesti į parapijos bažnyčia. Po mišių ir kitų pamaldų pulko kapelionas prisaikdino ir pasakė pamokslą. Grįžus iš bažnyčios, 11 val. vėl išsirikiavo aikštėje, laukdami pulko vado. Atėjęs pulko vadas pasakė kalbą. Po to apklausinėjo skundų. Po pietų prisiekusiems kareiviams buvo paskirti du kino seansai „Moderne“, kur kiekvienas turėjo progos pamatyti lietuvišką filmą „Onytė ir Jonelis (Nekišk pirštų kur nereikia)“.

San. pusl. M. Grinius.

2 p. D. L. K. Algirdo pulkas.

Balandžio mėn. 19 d. buvo prisaikdinti rudens ėmimo jaunieji kareiviai.

Tą dieną iš pat ryto pulke buvo jaučiama šventės nuotaika.

Šančių igulos bažnyčioje pulko kapelionas laikė pamaldas, atliko pačią priesaiką.

Parėję iš bažnyčios, vėl rikiuojami aikštėje. Pulko vadas, trumpais žodžiais priminęs priesaikos reikšmę, pareiškė džiaugsmo, kad tėvynės labai karių šeima vėl padidėjusi.

Po pietų visi sėdėjo kine „Lyra“ ir žiūrėjo įdomių paveikslų iš jūrininkų gyvenimo: „Vandenyno aukos“. Vakare, pulko salėje, buvo pasilinksminimas.

V - čius.

5 p. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Balandžio mėn. 17 d. 11 val. po atviru dangumi buvo rudens šaukimo naujokų priesaika.

Vakare, pulko salėj, Vilniui vaduoti sąjungos A. Panemunės skyrius surengė viešą vakarą. Vaidino „Lukiškio kalėjimą“. Publikos buvo daug. Balandžio 16 d. tas pats vaidinimas buvo rodomas kariams.

Paskutiniu metu mokoma kuopa viršilos Karčiausko mokinama, išmoko gražiai padainuoti.

V. p. Grigalavičius.

Pionierių batalionas.

Pavasariui pradėjus švisti, malonių saulutės spindulių nudžiovinčia rajono aikštė ėmė vilioti sportininkus. Šventadieniais net iš ryto ir tokiomis dienomis popiet plačioje prie pionierių aikštėje nuo tvirtų pionierių sportininkų smūgių dunda ir be poilsio flankuoja futbolas. Pažymėtina, kad pernai buvo sudaryta technikos dalių rinktinė futbolo komanda, kuri smarkiai sumušė ne vieną kitos dalies futbolo komandą. Ir toje komandoje kaip tik daugiausia dalyvių buvo iš pionierių. Todėl ir šiomet, jei nepajėgs vieni pionieriai sudaryti tvirtesnės ko-

Mirė.

Balandžio mėn. 11 d. Marijampolės apskr. ligoninėje plaučių uždegimu mirė 9 pėst. L. K. Vytenio pulko jaun. kareivis Antanas Juškauskas, kilęs iš Marijampolės apskr., Krosnos vals., Romanavos km.

Velionis palaidotas Marijampolės parapijos kapinėse — karių kapų sklype.

Balandžio mėn. 2 d. Karo ligoninėj mirė 1 gusarų D. L. E. K. J. Radvilos pulko sunk. kulk. eskadrono gusaras Mikas Dzikas. Mirė, vos kelias valandas pagyvenęs, arklio sutrenktas. Velionis buvo kilęs iš Josvainių val., Juodkaimių k., Kėdainių ap. Palaidotas Josvainių kapinėse.

mandos, tai žadama vėl sukombinuoti ją tokią kaip pernai, kuri pajėgtų išlaikyti savo iškovotą garbę. O kol kas pionieriai uoliai treniruojausi ir ruošiasi rungtynių kovai.

Balandžio mėn. 14—17 d. d. pionierių kine „Pionierius“ ėjo įdomi drama „Svetimšalių legionas“. Filma iš karių gyvenimo gražiai supinta su meile. Be to, dar komedija ir lietuviška apžvalga „Karys“. Reikia manyti, kad šis pastatymas savo tikslo atsieks. Apžvalga gražiai pastatyta žiūrovą sudomina ir pats gražusis mūsų „Karys“ daugeliui, kuriems dar nėra, liks nuolatinis laukiamas svečias. Daugelis, kaip pačioj apžvalgoje parodyta, prisidės prie tu, kurie nepalieka „Kario“ kioskoje, bet su džiaugsmu pasiima jį su savimi. „Karys“ ne tik karių, bet ir visuomenės mylimas draugas.

A - tas B.

Varnių koncentracijos stovykla.

Nuo drausmės bataliono laikų koncentracijos stovyklos rajonas yra buvęs apsodintas ir papuoštas įvairiais medeliais, bet šiam rajonui esant neapgyventam, jaunų medelių daug išlaužyta. Iki šiol rajonas atrodė labai įėjaukiai. Šį pavasarį leit. O'Gilvio pastangomis išlaužyti medeliai atsodinami ir rajonas iš naujo pertvarkomas. Be to, dideliuos medžiuos prikelta šnekučiams daug inkilėlių, kurie atsidėkodami komandos karius linksmina savo gražiu čiulbėjimu.

Sulapavus medžiams ir sužydus gėlėms, kurių irgi daug ir įvairių rūšių įsigyta, rajono išvaizda žada būti labai graži, tuo labiau, kad beveik visą rajoną juosia Varnelės upė.

Vyr. pusl. Lukoševičius.

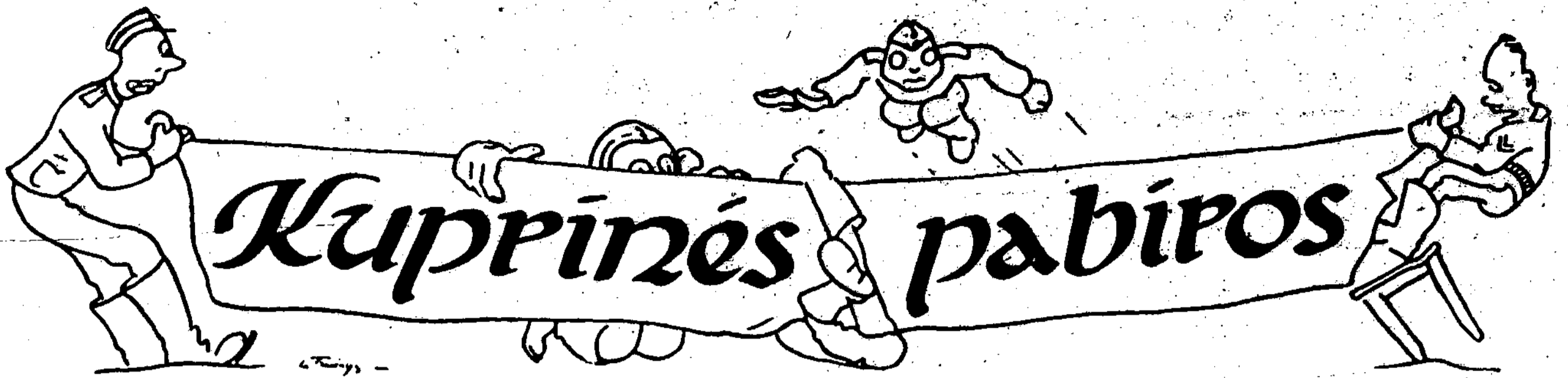
Kariuomenės teismo kronika.

— Drausmės bataliono keičiamosios sudėties eilinis Virbickas Jonas 1922 m. iš savo dalies, būvant jai Šeštokų stoties rajone, pabėgo į Lenkiją ir išgyveno ten ligi 1931 m. gruodžio 2 d. Kareivis, pabėgęs karo metu pas priešą, yra baudžiamas mirtim arba sunkiuoju kalėjimu ligi gyvos galvos. Š. m. balandžio 11 d. sprendimu teismas paskyrė pabėgėliui Virbickui mirties bausmę, bet atsižvelgęs į jo prisipažinimą ir į nuoširdžią atgailą, o taip pat ir į tai, kad jis bėgo sunkios gyvenimo padėties verčiamas, sumažino jam bausmę ligi 10 metų sunkaus kalėjimo. Be to, atėmė teises, kario vardą ir iš kariuomenės išmetė.

— 1919 m. gegužės m. pradžioje Širvintų valsčiaus gyvenotojas Meškerevičius Stasys nuvyko į Vilnių, kur savanoriu įstojo į lenkų kariuomenę. Pradžioj tarnavo „mirties batalione“, vėliau 1-me legijonų pulke, kuris anais laikais dalyvavo kautynėse prieš lietuvių kariuomenę. Taigi, Meškerevičiui buvo patiektas labai sunkus kaltinimas — susidėjęs su priešu ir kovojus prieš savo tėvynę Lietuvą. Tačiau šis sunkiausias kaltinimas taip ir liko neįrodytas. Teismas š. m. balandžio 12 d., už tarnavimą prieš kariuomenę, paskyrė Meškerevičiui ligi gyvos galvos sunkiame kalėjime ka'ėti, bet, kaip nepilnamečiui ir šiaip menko išsilavinimo žmogeliui, paliko tik 10 metų sunkaus kalėjimo su teisių atėmimu.

— 5 pėst. pulko eil. Tatariūnas Adomas 1920 m. liepos 16 d. buvo paskirtas saugoti Lentvaravo stotyje esantį 5 kuopos sandėlį. Tačiau jis pagrobė iš to sandėlio valdiškų daiktų ir išdūmė į Lenkiją. Čia jis savanoriu tarnavo lenkų kariuomenėje net ligi 1923 m., o po to benamiai trankės po plačią Lenkijos žemę, kol pagaliau grįžo į Lietuvą. Š. m. balandžio 18 d. Tatariūnas nubaustas 10 metų sunkaus kalėjimo. Be to, atimtos teisės, kario vardas ir priteista sumokėti valstybės išdui pradžudytų valdiškų daiktų vertė.

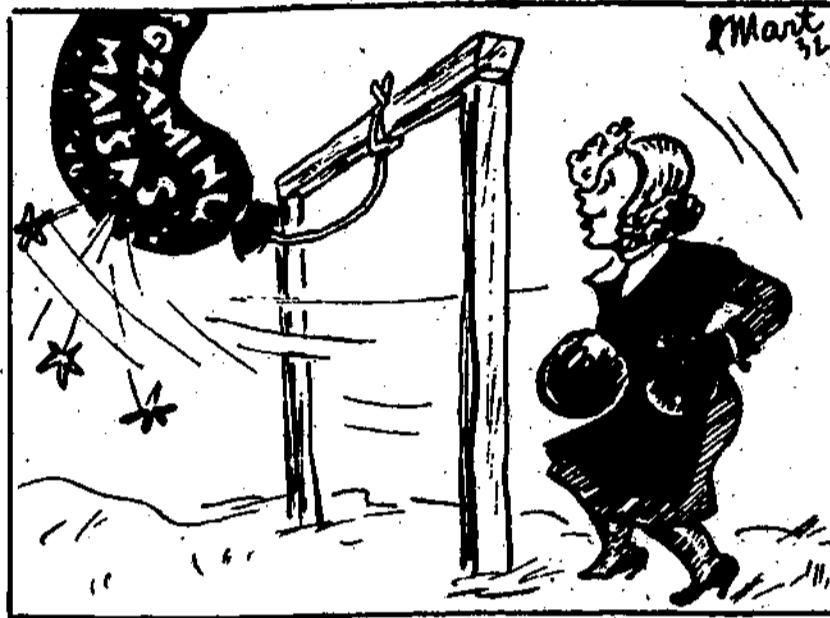
— 2 pėst. pulko eilinis Narkevičius Pranas pripažintas kaltu, kad jis 1924 m. savavaliai iš dalies pabėgo ir slapstėsi ligi š. m. vasario 1 d., kada pats atvyko į Trakų komendantūrą pasisakyti, jog esąs dezertyras. Teismas š. m. balandžio 19 d. paskyrė Narkevičiui 4 metus 6 mėn. sunkaus kalėjimo, bet šią bausmę jam, gera valia grįžusiam į dalį, sušvelnino ligi 2 metų 6 mėnesių to pat kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu.

Priešegzaminis pasiruošimas

Moksleiviams abiturientams dabar pats darbymetis: reikia smarkiai pasiruošti netolimų egzaminų kovai.

J. Martinaičio karikatūros; Misinginio Mamonėlio žodžiai.

Gerbiamieji aštuntokai
Pergyvena didį strioką —
Šokinėja išslyuose,
Nes egzaminai panosėj.
Varo juos visus iš lovos
Būsimos nemažos kovos —
Jie šiauliuose ir Alytuj
Manevruoja kits už kito.
Biržuos ir Marijampolėj
Smarkiai mankštosi jaunuoliai —

Jie per šitą sportą kieta
Žengs į universitetą.
O dabar jau ir kariūno
Be šio sporto nebebūna.
Žodžiu — žmogum būti nori,
Manevruok, kad zvimbtų ore!
Užtat mūs Marytės, Jonai
Manevruoja, net malonu,
Dirba, nebeduok tu, sviete,
Ir tikrai ko pažiūrėti!

Jeį kas pramuša pro šali,
Maišas rodo savo galią,
Kai sužiebia jis per žanda,
Baisiai liūdnos mintys lenda!
Nors to sporto smūgtai sunkūs
Ir labai nuvargsta rankos,
Bet ilgainiui nyksta baimė,
Ir kiekvienas kovą laimi.
Nu, tai, brangūs, viso gero,
Ruoškites sparciai į karą,
Jeį dabar nepasiruošit,
Sunkią kovą greit pralošit!
O egzaminus pralošę,
Valgysit tą pačią košę
Ir laižysit seną sviestą
Teoremomis praskiestą.
Pralaimėję šitą kovą,
Nuo dvejukių gausit džiova
Ir prie tų pačių binomų
Bus visai nebeįdomu,
Kam tiktai drąšos nestinga,
Eikite tuojaus į ringą,
O jeį kas drąšos neturi,
Lai iš šono pasižiūri.
Pažiūrėję kartą, kita
Gaus jie drąsą nematyta,
Puls ant maišo tartum liūtai
Ir prībaigs jį trumpai, drūtai.

Jau žino.

Tėvas: (grasinančiai). — Aš tau parodysiu, kaip reikia kareivius bučiuoti!

Duktė: — Aš jau žinau, tėveli.

Vyrams reikia žinoti.

— Mama, aš susipykau su savo sužadėtiniu, kuris iš mūsų turi pirmas nusileisti?

— Ligi vestuvių tu, dukrele, po vestuvių, žinoma, jis.

Sporto kronika

Žaibo turnyras. Balandžio mėn. 24 d. buvo tęsiamos nutrauktos žaibo turnyro (IV. 17.) trejos futbolo rungtynės. Pirmieji žaidžia Š. Š. Kovas su KSK - Kultus. Visai netikėtai rungtynės laimi A kl. komanda 3:2 (0:0). Koviečiai du golus įsivarė patys sau. Todėl tradicinis finalistas nuo pirmųjų rungtynių turėjo iš turnyro pasitraukti. Toliau žaidė LFLS — LGSF. Laimėjo LFLS 2:0 (0:0). Finalinėse rungtynėse LFLS nugalė KSK - Kultus 3:0 (0:0) ir išeina turnyro nugalėtoju ir gauna skirtąją dovaną.

Kaunas — Klaipėda. Gegužės 1 d. Kaune, LFLS aikštėj, bus tarp miestinės futbolo rungtynės tarp Kauno ir Klaipėdos. Balandžio 3 d. Kaunas Klaipėdoje pralaimėjo 3:1. Todėl rungtynės bus revanšinio pobūdžio ir žada būti labai atkaklios ir įdomios. Šias rungtynės pirmą kartą Lietuvoje numatoma transliuoti per radio.

Iš pasaulin. sporto kronikos. Tarpvalstybinės futbolo rungtynės Šveicarija — Čekoslovakija (Ciuriche) pasibaigė netikėtu ir dideliu šveicaričių laimėjimu 5:1 (3:0). Keturius golus čekams įmušė broliai Abeglenai. Čekai žaidė labai gražiai, bet neproduktyviai. Žiūrovų būta per 25.000 — Amsterdame

Olandijos valst. komanda nugalėjo tokia pat Belgijos k-đą 2:1 (1:0). Žiūrovų — 20.000. — Pragos rinktinė pralaimėjo austrų klubui „Vienna“ 2:1. Žiūrovų — 12.000. Tarp kitko „Vienna“ kviečia Lietuvos rinktinę žaisti su ja jos aikštėje Vienoje. Pasiūlymas mūsų lygos svarstomas. — Prancūzija į olimpiadą siunčia 65 sportininkus, kurie atstovaus prancūzų spalvas visose sporto šakose. Iš Prancūzijos dalyviai išvyksta liepos 4. — Praėjusią savaitę bokso rungtynių metu vėl užmušti du boksininkai — vienas Vokietijoje ir kitas Austrijoje. — Rinktinė Vengrijos komanda Konstantinopoly laimėjo prieš Turkijos valstybinę komandą 2:1 (1:0). — Suomų lengv. atletikos komitetas griežtai atsisakė diskvalifikuoti Nurmi, nes komiteto nuomone, kaltinimai, dėl kurių turėjo būti suspenduotas Nurmi yra visai be pagrindo. — Jugoslavijoje įsiteisėjo įstatymas, pagal kurį fizinis lavinimas iki 21 metų visiems yra privalomas.

Vietoj Tauro — Makabi. Futbolo lyga apsvarsčiusi Makabi skundą dėl pereinamų rungt. Tauras — Makabi (2:1) nutarė skaityti rungt. pralaimėjusiu ir Makabi priimti į LL.

Pavasario bėgimas. Gegužės 1 d. lengv. atletikos komitetas Kaune rengia cross-country bėgimą. Bėgimo distancija — 5–7 km. seniorams ir 2–3 km. juniorams. Bėgimų laimėtojai — komandai paskirta pereinama dovana.

Kiek karų buvo po didžiojo, 1914 — 1918 m., karo. Vienas austrų dienraštis patiekė įdomių statistikų žinių apie buvusius, po 1914 — 1918 m. karo naujus karus, perversmus bei sukilimus. Toji statistika parodo, kad per 1919 — 1931 metus visame pasaulyje buvo per 30 naujų karų bei įvairių perversmų ar stambesnių sukilimų ir būtent: 1919 — 1920 m. buvo 6 karo žygiai prieš Sovietų Rusiją: Denikino, Vrangelio, Judeničo, Bermondto — Avalovo, Kolčako ir Semionovo karo žygiai; Lenkijos karas su Ukraina 1919 m.; Anglijos karas su Afganistanu 1919 m.; Turkijos karas su Armenija 1919 m.; 1919 — 1920 Turkijos Graikijos karas; Sovietų Rusijos — Lenkijos karas 1920 m.; Lenkijos — Lietuvos karas 1920 m. 1919 — 1920 m. Pabaltijo valstybių nepriklausomybės karai; Aukštosios Silezijos lenkų sukilėlių kovos su vokiečiais 1921 m.; D'Annunzio kovos dėl Fiumes 1920 m.; Prancūzijos kovos su Sicilijos gyventojais 1921 m.; Vokietijos vidaus kovos. Penki Kinijos maršalų ir įvairių generolų karai 1922 — 1929 m., neskaitant nuolatinių ten vykstančių mažesnių kovų; Turkų karas su kurdais 1925 m.; Abd-el Krimo karas su Ispanija 1925 — 1926 m.; Prancūzijos kovos su Druzais ir su Damasku 1926 m.; kovos Ibn Saudo su Husseinu 1925 m.; 1927 m. Amerika okupavo Nikuragua valstybę; 1929 m. buvo ginkluotas konfliktas tarp Bolivijos ir Paragvajaus ir konfliktas Sovietų Rusijos su Kinija; revoliucijos Peru, Čili ir Brazilijoje 1930 m.; pagaliau pabaigoj 1931 m. dar nelikviduotas Japonų — Kinų karas.

Laikraščio pranešimu, čia išvardinti tik didesni ir žymesni karai bei įvairūs konfliktai, mažesnių, mažai pastebėtų, būta kita tiek.

Atbėgo lenkų kariuomenės ulonas - lietuvis.

Balandžio mėn. 6 d. ties Trašnykų kaimu (Merkinės valsč., Alytaus apskr.) perbėgo į mūsų pusę ir pasidavė pasienio policijai lenkų kariuomenės ulonas Jackevičius Motiejus. Jackevičius, gimęs 1908 m. gegužės mėn. Margionių kaime, Marcinkonių valsč., Gardino apskr., pašauktas okupantų kariuomenėn 1931 m. spalio mėn. 18 d. ir tarnavo 3 ulonų pulke — Volkoviške (už Gardino). Jackevičius gimė ir gyveno vienam iš tokių kaimų, kurio iš apie 50 šeimų nė vienas žmogus nemoka lenkų kalbos. Pats Jackevičius, prieš pašaukiant jį lenkų kariuomenėn, ne tik nemokėjo lenkų kalbos, bet ir nė vieno žodžio lenkiškai nesuprato, todėl kariuomenėje jį, kaip tikrą lietuvį, lenkai labai persekiojo, koliojo, stumdė ir kitaip vargino. Prie viso to dar prisidėjo „poniškas“ maistas, kuris yra blogas. Kadangi lietuvis Jackevičius maistą gaudavo iš „teisingo“ lenko rankos, tai jis visuomet būdavo alkanas, todėl negalėdamas toliau tvirti, kovo mėn. 8 d. iš pulko pabėgo ir pėsčias atėjo net ligi laisvosios tėvynės dalies. Jackevičius atbėgo jau ne uniformotas, nes kareiviškus drabužius su vienu gudu pakaitė į civilius.

Ispanija organizuoja naują armiją Maroko. Iš Madrido (Ispanijos sostinės) praneša, kad karo ministeris Azana išleido dekretą apie priėmimą savanorių į organizuojamą armiją Ispanijos Marokoje.

Toji armija bus sutvarkyta visai kitoniškais pagrindais. Negu svetimšalių legionai. Asmens, kurie yra bent kuo nusikalte, į naujai organizuojamą armiją nebus priimami. Tuo būdu šioji armija neturės įvairaus plauko avantiuristų ar šiaip kokių nuotykių mėgėjų, kaip būdavo svetimšalių legione.

Dabartiniu metu Ispanija Marokoje turi 35.000 kariuomenės. Organizuojamos savanorių armijos kariai negali būti vyresni kaip 40 metų amžiaus ir turi iš karto įsirašyti keturių metų tarnybai.

Pasibaigus šiam tarnybos laikui, išėję iš kariuomenės kariai galės apsigyventi Maroko krašte. Tokiems Ispanų vyriausybė padės išgyti ir žemės.

Lenkų liktinių puskarininkių parengimas. Užsiėmimai su liktiniais puskarininkiais ypač intensyviai vedami iki 1 balandžio (kol neatvyks naujokai) ir pasibaigus jaunųjų kareivių mokymui (vieno mokymui). Užsiėmimus veda bataliono vadai, kurie gauna bendrų hurodymų iš pulko vado. Užsiėmimus, paprastai, praveda vienas iš karininkų. Tam reikalui jis sudaro iš mokslo programą.

Puskarininkiai turi būti geri statutu žinovai, susipažinti su taktika, atskirų ginklų rūšių bendradarbiavimu. Turi mokėti naudotis žemėlapiu, nusimanyti kariuomenės administracijos ir ūkio reikaluose.

Iš puskarininkių reikalaujama gerai susipažinti su instruktavimo praktikos metodais. Jie turi gerai pažinti ginklus.

3 vienšališki karo žaidimai vedami su puskarininkiais dėžėse su plano reljefais 1:5.000 maštabe. Temos: patrulis, kautynių skyrių ir būrių veiksmai. Temas nurodo dalies vadas.

Vasaros metu puskarininkiai 2 kartus išeis į lauką papildyti savo žinias ir pasitreniruoti ant žemėlapių. Prieš atvykstant į pulkus naujokams, puskarininkiams organizuojami 4 — 8 savaitių instruktorių kursai. Visi kiti užsiėmimai, paskaitos, oranešimai, susirinkimai ir pasitarimai vedami su puskarininkiais taip pat, kaip ir su karininkais. Tačiau šių užsiėmimų turinys pritaikomas puskarininkių bendrojo išsilavinimo ir pasiruošimo lygiagrečiai.

Šarvuoti automobiliai geležinkelioose. Japonų armijos vadovybė Mandžiūrijoje pritaikino šarvuotus automobilius geležinkeliais važiuoti. Automobiliai turi tokius pat ratus, kaip ir geležinkelio vagonai (tik lengvesnius). Tai leidžia sunaudoti automobilius, kaip šarvuotas drezinas. Jei reikia važiuoti paprastu keliu, tai šarvuotą komanda (4 žmonės) per 2 min. pakelia domkratais šarvuotį ir uždeda ant jo ratų gumines padangas. Japonai tikisi, kad tokios rūšies šarvuočiai bus labai naudingi jų armijai, galės apsaugoti kariškus ešelonus ir geležinkelį.

Sovietų Rusija. Karo technikos mokslas per radio. Nuo balandžio mėn. 11 d. technikos propagandos skyrius pradėjo perdavinėti per radio pranešimus, paskaitas ir kursus apie karo techniką su tikslu mokyti raudonosios kariuomenės dalis.

Persija tobulina savo karo laivyno personalą. Spaudos pranešimu, persų vyriausybė nutarė pakviesti italų karo misiją organizuoti Persų įlankoj jūrų karo mokyklą. Dabartiniu metu italų jūrų karo mokyklose mokosi 80 jaunų persų.

Kavalerijos perkėlimas lėktuvais. Po eilės sėkmingų bandymų pervežti artilerijos pabūklus, amerikiečiai pradėjo bandymus perkelti lėktuvais kavalerijos junginius. Tam tikslui keletas kariškų lėktuvų buvo atitinkamai įrengti. Bandymai parodė, kad arkliai gerai pakelia oro kelionę ir nusileidus ant žemės pilnai tinka kautynių veiksams.

Vokietija. Karo laivyno pavasario manevrai. Pereitą savaitę Vokiečių karo laivynas Baltijos jūroje darė pavasario manevrus. Buvo atlikta eilė torpedininkų atakų prieš kreiserius, o taip pat naktinių ir žvalgybos pratimų.

Pirmadienį Swinemünde įlankoj buvo stambesni pratimai manevrų vadovui viceadmirolui Gladisch vadovaujant iš linijos laivo Schleswig - Holstein. Čia aktyviai dalyvavo kreiseriai Königsberg ir Emden.

Vėliau buvo kautynės tarp torpedininkų ir linijos laivų. Karo laivyno manevrai truko ligi balandžio 22 d. Po to laivai sugrižo į savo stovėjimo vietas.

KAIP MOTORIZUOTOS ĮVAIRIŲ VALSTYBIŲ KARIUOMENĖS. Paskutiniais metais įvairiose valstybėse vis labiau plinta kariuomenių motorizavimas. Esamais duomenimis dabartiniu metu įvairios valstybės jau yra įvykdę tokia savo kariuomenių motorizacija.

Pėstininkai. Pulku gurguolės pilnai motorizuotos Anglijoje, 7-se pulkuose Amerikos Jungt. Valst., daromi bandymai pulku gurguolės motorizuoti Prancūzijoje ir Italijoje. Pėstininko nešiojamų daiktų dalį vežioti automobiliais bando Prancūzų, Anglų, Italų ir Amerikos J. V. kariuomenės. **Tankiečių priskyrimą** kariuomenės dalims bando Prancūzai (kiekvienam batalionui 3 tankietes), Italai (kiekv. berseljerų pulkui — 4 — 8 tankietes), Anglai (kiekv. pėstininkų kuopai — 4 tankietes).

Kavalerija. Gurguolė pilnai motorizuota Anglijoje. Kavalerijos arklių krova sumažinta 12 klg., kurie vežiojami automobiliais. Kavalerijai priskirtų šarvuotųjų skaičius taikos metu: Anglijoje — 6 šarv. eskadronai (66 mašinos), 18 šarv. kuopų (288 mašinos); Prancūzijoje — 21 šarvuotas eskadronas (252 mašinos); Amerikos Jungt. Valstybėse — 2 šarv. eskadronai (24 mašinos); Italijoje — 7 šarv. kuopos (94 mašinos); Lenkijoje — 5 šarvuoti eskadronai (60 mašinų); Čekoslovakijoje — 3 šarv. kuopos (36 mašinos).

Artilerija. Lengv. artilerija turi motorinę trauką: Prancūzijoje — 56 baterijos, Čekoslovakijoje — 36 baterijos, Amerikos Jungt. Valst. — 16 baterijų. Anglijoje — 14 baterijų, Belgijoje — 6 baterijos, Italijoje — 4 baterijos. **Vidutinių kalibrų artilerija motorizuota:** Italijoje — 66 baterijos, Anglijoje 28 baterijos, Prancūzijoje — 24 baterijos, Čekoslovakijoje — 18 baterijų, Amerikos Jungt. Valst. — 14 baterijų, Belgijoje — 3 baterijos. **Sunkioji ir galingoji artilerija** turi motorinę trauką: Italijoje — 48 baterijos, Prancūzijoje — 36 baterijos, Anglijoje — 31 baterija, Čekoslovakijoje — 30 baterijų, Lenkijoje — 8 baterijos, Amerikos Jungt. Valst. — 4 baterijos. **Zenitinė artilerija** turi motorinę trauką: Prancūzijoje — 31 baterija, Amerikos Jungt. Valst. — 27 baterijos, Čekoslovakijoje — 18 baterijų, Anglijoje — 8 baterijos, Lenkijoje — 4 baterijos.

Ryšiai: Prancūzijoje ir Italijoje motorizuotos radio dalys. Anglijoje ir Lenkijoje radio dalys turi automobilius.

Sapiorai motorizuoti: Prancūzijoje dalis korpusų ir divizijų tiltų kolonų; Anglijoje iš dalies 2 pomierių eskadronai; Lenkijoje per manevrus motorizuojamos tiltų kolonos.

Tankų junginiai. Lengvųjų: — Prancūzijoje — 73 kuopos, 5 atskiri būriai (1558 tankai); Italijoje — 15 kuopų (320 tankų); Amerikos Jungt. Valstybėse — 11 kuopų (176 tankai); Čekoslovakijoje — 7 kuopos (112 tankų); Lenkijoje — 6 kuopos (96 tankai); Anglijoje — 4 kuopos (128 tankai); Belgijoje — 3 kuopos (48 tankai); Italijoje be to 3 kuopos tankiečių. **Vidutiniųjų:** Anglijoje — 8 kuopos (128 tankai); Amerikos Jungt. Valstybėse — 2 kuopos (32 tankai). **Sunkiųjų:** Italijoje — 6 kuopos; Amerikos Jungt. Valstybėse 3 kuopos (30 tankų); Prancūzijoje — 3 kuopos (3 tankai); Lenkijoje — 3 kuopos (9 tankai). **Lydimieji tankų pabūklai:** Anglijoje — 4 būriai (12 mašinų).

Auto transporto dalys: Prancūzijoje — 37 kuopos, Anglijoje — 22 kuopos, Amerikos Jungt. Valstybėse — 20 kuopų, Čekoslovakijoje — 15 kuopų, Italijoje 13 automob. centrų, Lenkijoje — 10 kuopų.

Už ką žuvo?..

Didiesiems Lietuvos kaimynams susikirtus, 1914 metais Lietuvos žemė virto kovų arena. Ir iki 18—1919 metų vis tebedundėjo po kraštą svetimųjų įsibrovėlių kanopos. Negana to, nelaiminga tauta, žiaurios jėgos verčiama, turėjo atiduoti didžiojo karo slobinui stipriausius savo žemės sūnus.

Ar daug jų besugrižo į gimtąjį kraštą? Kiek jų žuvo įvairiuose frontuose, mirė nuo žaizdų, „dingo be žinios“... Niekas tiksliai nesuskaitys, kaip niekas ir niekuomet nesuskaitys Lietuvos motinų ašarų, neapims, nesupras viso didžiojo jų sielvarto.

Tačiau, kai kurie duomens kalba apie lietuvius karius, žuvusius didžiojo karo sukury. Senos laiko įtakoj pageltusios papkės, kuriose vokiečių istaigos, savo laiku, pranešė apie lietuvius — rusų armijos belaisvius, mirusius Vokietijos nelaisvėje, patiekia šiek tiek šviesos:

— „Altdam'o ligoninėje mirė — 200 lietuvių, Dancigo — 150, Döberic'o — 50, Dulmen'o — 75, Erlangen'o — 60, Frankfurt'o — 15“... ir t. t. Iš viso galima priskaičiuoti apie 8—9.000 žmonių. Nereikia pamiršti dar Austrijos, Turkijos ligoninių, kur kad badu ir nemirdavo, tačiau buvo žymiai blogesnė medicinos priežiūra negu Vokietijoje. Tose valstybėse, žinoma, taip pat mirė nemažiau, kaip 10—12.000 lietuvių. Vadinas, išeitu, kad vien tik šiose trijose valstybėse žuvo apie 20.000 lietuvių.

Taip pat įdomu panagrinėti Rusiją, po kurios vėliava mums teko kariauti. Kiek žuvo lietuvių karių pačiame karo lauke. Labai miglota, nepilna ir mažai patikima statistika sako, kad lietuvių esą žuvę kartu paėmus ir įvairiose ligoninėse mirusius nuo žaizdų, apie 30.000 asmenų!

Tačiau nereikia dar pamiršti Rusijos naminio karo, revoliucijų, kur lietuviai taip pat prieš savo norą buvo priversti dalyvauti. O kur dar tremtiniai, kur civiliai belaisviai okupacijos metu internuoti Vokietijoje. Apie šiuos jokia statistika nekalba ir atitinkamos istaigos, tiek Rusijos, tiek Vokietijos — kukliai nutyli.

Todėl gal nelabai bus tesuklysta, jei mes pasakysime, kad 50—60.000 lietuvių yra žuvę didžiajame kare. Tokia skaitlinė Lietuvos geriausių sūnų žuvo!

Čia nenorom skverbiasi klausimas — už ką? Negi už Rusijos reikalus, tos Rusijos, kuri šimtmečius mus smaugė. Tur būt, ir ne už vokiečius, per keturius okupacijos metus sistematiškai čiulpusius mūsų syvus: išvežusius visą turta, visus maisto išteklius, suskaičiusius visas karves, jas išmilžusius, kad vėliau galėtų suėsti. Tuo tarpu, kada mūsų tautos sūnūs jų ligoninėse badu mirdavo.

Vokiečiai žinojo, kad jie kariauja dėl „Vaterlando“, rusai — „za matušku Rosiju“, o mes nežinojom už ką. Mes brutaliai jėgos buvome verčiami padėti tiek vieniems, tiek kitiems. Ir tik nuo 1918 metų, pradėję kariauti su vienu ir su antrais savo krašto „globėjais“ — žinojome savo šventąjį tikslą.

J. Kl.

Nauji leidiniai.

SKAUTŲ SKILTIS. I. Roland Philips—Skilčių sistema. II John Lewis — Kaip vesti skiltį? „Skautų Aido“ leidinys, Kaunas 1932 m. Išvertė B. Mantvila, kalbą taisė Vikt. Kamantauskas. 48+36 viso 84 pusl.

Kaip esat girdėję, skautų organizacijos pagrindas yra skiltis. Skiltis tai 7—8 berniukų būrelis, kuriam vadovauja, ir už veikimą yra atsakingas, vienas pačių berniukų — skiltininkas. Skautų organizacijoje yra laikoma, kad panašus susitvarkymas daugiausia tinka berniukų būdai ir bendrai berniukų

prigimčiai. Pats skautystės ikūrėjas lordas Baden-Powellis skilčių sistema laiko skautų veikimo pasisekimo raktu. Sistemos tikslas — duoti berniukams atsakingumo. Leisti jiems patiems tvarkytis skiltyje, vadinas, duoti jiems progos išdirbti savo būdus.

Knygutė rašyta skautų vadams — draugininkams ir skiltininkams, tačiau su ja reikėtų susipažinti ir kiekvienam kas domisi skautyste ir nori pažinti vartojamus metodus auklėjant jaunimą. Ši knygutė irgi gali būti įdomi mokytojams ir visiems, kas susiduria su jaunimo organizacijomis bei jaunimu bendrai.

Knygutės kaina 1 lt. 50 cent. Gaunama vyriausio skautų štabo tiekimo skyriuje, Kaunas, Nepriklausomybės aikštė 4, ir knygynuose.

Galvosūkių 16 nr. sprendimas.

I. Sau lygu mato: piemuo dažnai, karalius retai, o Dievas niekad, nes jis tėra vienas.

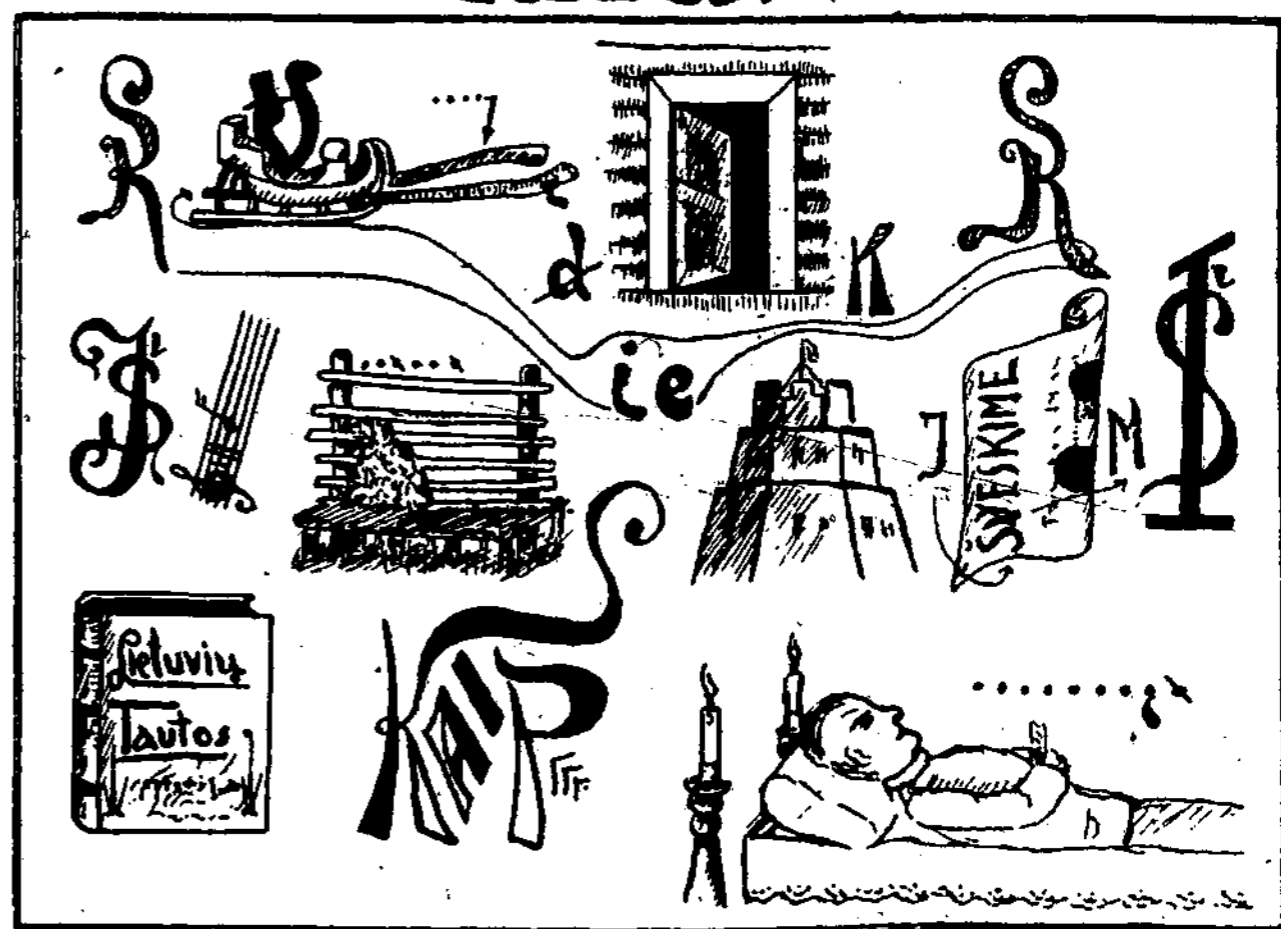
II. Kulkosvaidis. Kulkos. Vaidas.

Abu galvosūkius išsprendė šie asmenys: 1) eil. A. Rajackas (ŠRTK); 2) P. Budreika (KKDD); 3) J. Jurčys (K); 4) virš. J. Ivanauskas (8 p. p.); 5) Tūlas Matas (8 p. p.); 6) J. Valakas (Uk.); 7) Alf. Šukevičius (Z.); 8) Alf. Ramonas (Z.); 9) J. Velnekis (P); 10) V. p. A. Kelmelis (2 art. p.).

Galvosūkis 18 nr.

(Vert. 1 tšk.)

Rebus.

V. Dilka.

Klaidos atitaisymas.

„Kario“ 17 nr rašiny „Savo vietoje“, 332 psl., 27 eil. iš apačios (kairė) praleista sakiny viena eilutė. Minimas sakiny turi šiaip skambėti: „Karys idealistas labai vertina materialiąją jėgą — savo ginklą, bet kartu nemažiau tiki ir į neišsemiamą garbės, patvarumo, sąžiningumo, tautos ir tėvynės meilės vertybę ir jėgą“.

Jau XIV metal gyvuoja
„KARYS“

Valst. Centr. Knygynui
Kas tik viena... 2. K...
jau niekad nebėsi...
įdomus, pigus...
savaitinis kaštų laikraštis. Kaina...
6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt.,

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Ka“